

MIROLJUB

ISSN 1452-5976

GODINA: XV.

SOMBOR, 2012.

BROJ 4 (60)

HKUD „VLADIMIR NAZOR“ SOMBOR 1936. – 2011.

MONOGRAFIJA POVODOM 75 GODINA POSTOJANJA I RADA

SOMBOR
2012.

BANDAŠICA I BANDAŠ I PREDSEDNIK „NAZORA“

DIVOJAČKI VAŠAR

UVODNA RIJEČ

Povijest ne koristi onima koji iz nje čitaju prošlost, već onima koji iz nje naziru budućnost.

F. Panoni

Ova naša Monografija, objavljena o 75. obljetnici Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva „Vladimir Nazor“ u Somboru, plod je rada svih naših članova, od HKD „Miroljub“ do HKUD „Vladimir Nazor“, od 6. prosinca 1936. do 2011. godine.

Prve uratke napisali su osnivači, a posljednje mi, ovodobni djelatnici Društva. Između tih redaka prikazan je rad dug 75 godina. Zato je ovo knjiga prigodna jubileju kojega smo doživjeli. Obuhvaćeni su svi segmenti rada pojedinih odjela – sekcija, istaknutih pojedinaca u njima kao i najvećih uspjeha na nastupima u zemlji i inozemstvu. Priložena su i neka priznanja, pohvalnice i nagrade: Grada Sombora, AP Vojvodine, kao i najveće i najdraže priznanje našem 75-godišnjem kontinuiranom radu - „Povelja Republike Hrvatske“, koju nam je uručio predsjednik Republike *dr. Ivo Josipović*. To je vrhunsko priznanje, ali još je veća obveza primatelja da još intenzivnije radi na očuvanju kulturnoga identiteta Hrvata somborskoga područja. Na to nas, uostalom, obvezuju i odrednice Statuta Društva koje o tomu govore.

Listajući stranice ove vrijedne evidencije događanja i sudionika istih, mnogi od nas će se sjećati vlastite uloge u njima, procijeniti jesmo li dali Društvu jednako koliko je ono dalo nama, te jesmo li spremni još više pridonijeti zajedničkom uspješnom radu u budućnosti. Za takav samoprijegorni rad nitko neće biti nagrađen materijalno, nego većim ili manjim pljeskom i ponekom zahvalnicom, kao što su nagrađivani svi oni koji su spomenuti u ovoj Monografiji. Društvo je tijekom 75 godina svojega postojanja djelovalo u šest država, od Kraljevine Jugoslavije do Republike Srbije, i kroz tri društveno-politička sustava, što se odrazilo i na rad u danim okolnostima i

vremenima, a i okruženju. Sve je to vidljivo iz štiva koje nudi ova Monografija.

Svjescni da živimo u multikulturalnoj sredini kao što je Sabor, sve aktivnosti i programi odraz su toga položaja. Prirodno je da je naglašeno očuvanje tradicije, običaja i jezika Hrvata, jer nitko od nas nije pozvaniji učiniti to. Uvijek smo bili i bit ćemo otvoreni za sve građane koji se žele baviti amaterskim kulturnim radom, ne pitajući za razlike kojih možda na ovom polju i nema. Naša Monografija oslikava Društvo kao rasadnik amaterizma koji smo priuštili gradu i okolici, stalnost u radu, dobru organiziranost i vođenje kroz demokratski izabranu Upravu.

Ostvareni spoj tradicijske baštine i novih trendova u kulturi i umjetnosti, što se ogleda u sinergiji starih članova i mladosti koja teži novim izazovima, jamstvo su uspješnoga rada u narednim godinama. Kroz čitanje ovog povijesnoga dokumenta, čitatelj bi trebalo nazrijeti budućnost našeg Hrvatskog kulturno umjetničkog društva „Vladimir Nazor“.

ing. Mata Matarić

UVODNIK

Poštovani čitatelji!

Pred vama je jubilarni šezdeseti broj „Miroljuba“. S ovim brojem navršava se petnaest godina izlaženja našeg lista, jednog od dva glasila na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji.

Jubilej je povod za podsjećanje na početke izlaženja lista, na prijedeni put kao i na planove kako ćemo dalje.

Put od osnivanja lista nije bio nimalo lak ali se uvijek našlo rješenje za tiskanje idućega broja. Imali smo i imamo dosta suradnika koji pišu tekstove i koji su pomagali da list izgleda što bolje.

Naš list želi afirmirati naše Društvo ali i našu Hrvatsku zajednicu. Želimo obavijestiti naše čitatelje o kulturnim zbivanjima, zabaviti ih pa u nečemu i poučiti. O tome brine redakcija koja se sastaje i raspravlja o pripremi i sadržaju novog broja, uvijek se trudimo unijeti nešto novo kako bi list bio bolji, zabavniji i koristan našim čitateljima.

Ovakvim radom nadamo se da će „Miroljub“ imati sigurnu budućnost i da ćemo istrajati u našem radu kako bi naš list izlazio još puno godina.

Alojzije Firanj

OBAVIJEST

Štovani čitatelji,

pred vama je jubilarni 60-ti broj „Miroljuba“. Već 15 godina pripremamo vaš i naš „Miroljub“ sa željom da zabilježimo sva događanja u našoj udruzi ali i u udrugama iz okolice Sombora i drugih mjesta Podunavlja u kojima žive Hrvati. No, tiskanje novina zahtijeva velika financijska sredstva. Samo tiskanje „Miroljuba“ koji je pred vama košta više od 60.000 dinara. Zato bi nam vaša pomoć mnogo značila i ukoliko ste u mogućnosti pozivamo vas da svojim priložima pomognete „Miroljub“.

Redakcija „Miroljuba“

MIROLJUB (izlazi četiri puta godišnje)

List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva „Vladimir Nazor“,
25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, Tel.: i fax: 025/26-019; Tel.:025/483-173.

Uredništvo:

Alojzije Firanj, glavni i odgovorni urednik lista;

Janoš Raduka, zamjenik glavnog urednika;

Marina Balažev, lektor-korektor;

Klara Šolaja-Karas, izbor fotografija;

Srdan Varo, tehnički urednik i prijelom teksta.

Zoran Čota, Pavle Matarić,
Antun Kovač, ing. Mata Matarić
Zlatko Gorjanac, Šima Raič,
Zlata Vasiljević.

List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998.

E-mail: vnazor@sbb.rs

E-mail(urednik): firanjalojzije@gmail.com

Naklada: 1000 primjeraka

PROSLAVA U ZNAK ZAHVALE BOGU

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo „Vladimir Nazor“ obilježilo je, 29. srpnja, tradicionalnom manifestacijom, „Dužionica“, završetak ovogodišnje žetve i zahvalu Bogu za novi kruh. „Nazor“ je ove godine proslavio je 78. „Dužionicu“. Toliko je u Somboru duga tradicija javnog obilježavanja ovog običaja hrvatskih Bunjevaca. Proslava je počela dan ranije prigodnim programom na kome su se predstavili gosti iz Hrvatske i domaćini. Ove godine, čast da budu bandaš i bandašica pripala je *Lidiji Firanj* iz Nenadića i *Tomislavu Firanj* iz Obzira. Oni su iz crkve ponijeli krunu ispletenu od žita i posvećeni kruh koji je bandašica predala gradonačelniku Sombora.

Svečana povorka sudionika „Dužionice“ na čijem su čelu bili najmlađi članovi „Nazora“ prošla je centrom Sombora uz pjesmu i glazbu. Osim domaćina u svečanoj povorci bili su i gosti KUD „Prigorski pajdaši“ Donje Glavnice, KUD „Širokopoljac“ iz Širokog Polja i „Šokačka grana“ iz Osijeka. U Crkvi Presvetog Trojstva nazočili su svetoj misi na kojoj je odana zahvala Bogu i posvećen kruh od novog žita.

KRUH NAŠ SVAGDAŠNJI

„Hoće li se ikada ostvariti san o svijetu u kojemu će raspodjela dobara biti prema pravdi i ljubavi. Zar će to zauvijek biti nedostižno? Kada bi ljudi imali više čovječnosti i prave vjere u jednoga zajedničkog Boga koji je otac svih nas, onda bi se i materijalna dobra dijelila tako da ih svi ljudi imaju više nego dovoljno. Problem svijeta nije u nedosatatku kruha i svega drugoga nego u nepravilnoj raspodjeli. Božjeg blagoslova ima za sve, ali ga jedni imaju previše drugi ostaju bez njega. Danas, nažalost, živimo u svijetu u kojemu jedni imaju previše, pa mora biti onih koji nemaju dovoljno. Međutim, mi ne smijemo čekati da oni koji imaju više počnu dijeliti od svoga suviška. Svatko može pomoći. Današnjim se čitanjima posebno ističe kako se radi o ječmenim kruhovima. Oni su bili hrana siromaha, a siromasi su bili svi oni koji su svjesni svoje ovisnosti o Bogu, prihvaćaju svoju ograničenost, te razumiju da nisu dostatni sami sebi. Ljudima s takvom sviješću nije teško podijeliti svoje ječmene kruhove. Ova svet misa čin je naše zahvale za ovogodišnji dar kruha.“ kazao je tijekom svete mise župnik crkve Presvetog Trojstva *Josip Pekanović*. Poslije svete mise proslava „Dužionice“ nastavljena je na Trgu Svetog Trojstva gdje se igralo „Bandašicino kolo“.

VJEKOVNI OBITELJSKI OBIČAJ

Posvećeni su kruh od novog žita sudionici „Dužionice“ odnijeli u Županiju, a bandaš i bandašica predali su ga gradonačelniku Sombora *Nemanji Deliću*.

Vjekovni obiteljski običaj zahvale Bogu za obavljenju žetvu prerastao je u crkveni i kulturni manifestaciju hrvatskog naroda u ovom dijelu Bačke. Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo „Vladimir Nazor“ „Dužionicu“ proslavlja kao jednu od najvažnijih manifestacija s ciljem očuvanja tradicije i običaja koji učvršćuju identitet hrvatskoga naroda u Somboru, somborskim selima i salašima. Za ovu manifestaciju, kao i za niz drugih, u kojima se čuva hrvatska riječ, tradicija, običaji, naše društvo je kao prvo društvo u Republici Srbiji,

od predsjednika Republike Hrvatske *Ive Josipovića* dobilo najviše priznanje za udruge izvan Domovine - Povelju Republike Hrvatske. Mi mladi, znamo samo iz priča naših *majki i didova* kako se nekad davno kosilo, *rukovedalo* i vršilo žito. I u načinu obavljanja žetve mnogo toga se promijenilo, ali jedno je ostalo isto - molitva i zhavala Bogu za uspješno obavljenu žetvu, da bi bilo dovoljno kruha, koji je bio i ostao kruh naš svagdašnji. Molim Vas da primite ovaj naš kruh od novog žita i da ga simbolično podijelite sa svim građanima Sombora. - kazala je *Lidija Firanj*, ovogodišnja bandašica predajući kruh gradonačelniku Sombora *Nemanji Deliću*.

„Dužionica“ slavi i njeguje vrijednosti koje su nam svima na ovim prostorima zajedničke. „Dužionica“ slavi odnose među ljudima, rad, rezultate toga rada i slavi zahvalnost prirodi i Bogu za ono što nam pruža. Ako budemo vrijedno radili moći ćemo očekivati napredak i uživati u rezultatima svoga rada. Ne tražimo ništa tuđe, već da u miru, blagostanju i dobrim odnosima, kao svoj na svojem radimo i pristojno živimo od svoga rada - kazao je primajući kruh gradonačelnik *Nemanja Delić*.

ČUVARI TRADICIJE

Proslavi 78. „Dužionice“ nazočila je i *Vesna Njikoš-Pečkaj*, konzulica savjetnica u Konzulatu Republike Hrvatske u Subotici.

Čuvanje tradicije bunjevačkih Hrvata u Somboru, dugo 78 godina, veliko je bogatstvo, veliki praznik. Ja bih to nazvala ne samo tradicijom, već i kulturom jednog naroda i ja se samo nadam, budući da svake godine vidim sve više mladih, da će i mlade generacije očuvati tu prekrasnu tradiciju za budućnost. - kazala je konzulica savjetnica. Proslavi „Dužionice“ nazočio je predsjednik DSHV-a i republički poslanik *Petar Kuntić*.

Vera Erl, predsjednica Udruge „Šokačka grana“ iz Osijeka redovito je gost na somborskoj „Dužionici“. Naše udruge suradnju su uspostavile 2006. godine i od tada smo redoviti gosti na „Dužionici“. Rado dolazimo jer je to jedna tradicijska kultura koja se posebno njeguje u Vojvodini, to je svetkovina kruha, našeg blaga, *ruva*, i mislim da je to vrijednost

koju treba sačuvati za budućnost. - kazala je gošča iz Osijeka. Predsjednik HKUD-a „Vladimir Nazor“ *Mata Matarić* nije krio zadovoljstvo zbog velikog broja mladih sudionika „Dužionice“.

Mladi su garancija da „Vladimir Nazor“ ima lijepu perspektivu. Nama je posebice drago što smo ugostili prijatelje iz Republike Hrvatske, goste iz drugih dijelova Vojvodine, Bosne i Hercegovine, čelnike Grada Sombora, što znači da smo cijenjeni i kao domaćini - kazao je *Matarić*. Proslava „Dužionice“ završena je u Hrvatskom domu svečanim ručkom za sudionike uz neizbježne tamburaše i kolo.

Zlata Vasiljević

NASTUPI SEKCIJA

*Večer prije „Dužionice“ u Hrvatskom domu održan je prigodni program. Za ovogodišnju „Dužionicu“ folklorna, pjevačka i literarna sekcija pripremile su dio svog programa. Starija folklorna grupa izvela je splet bunjevačkih igara i igre iz Banata, a mlada folklorna grupa splet bunjevačkih igara, članovi literarna sekcije govorili su svoje stihove, a pjevačke grupa otpjevala je stare bunjevačke pjesme koje će se naći i na audio snimku koji je u pripremi. Program su uveličali gosti, članovu KUD-a „Prigorski pajdaši“ iz Donje Glavnice. „Dužionica“ je vrijeme kada iz tiska pred čitalačku publiku izlazi list HKUD-a „Vladimir Nazor“ „Miroljub“. Novi broj predstavio je urednik *Alojzije Firanj*.*

DEFILE BUNJEVAČKIH I ŠOKAČKIH RUVA

Nadam se da će ovaj obnovljeni "Divojački vašar" prerasti u tradiciju. Ne mora biti kao prije, ali neka se taj naš lipi običaj očuva, kaže Klara Karas Šolaja.

HKUD "Vladimir Nazor" i Klub ljubitelja cvijeća "Za sreću veću" i ove su godine uspješno organizirali "Divojački vašar" koji je obnovljen prije nekoliko godina, kao podsjetnik na nekadašnji običaj da se u dane oko Svetog Vranje (kako ga ovdje zovemo) održavaju igranke na kojima se mladi upoznaju, a stari druže. Ove godine "Divojački vašar", koji je održan osmog listopada, upotpunjen je i revijom bunjevačkih i šokačkih nošnji te izborom najljepših nošnji. Bunjevčko *divojačko ruvo* od bijelog veza za svečane prilike, *ruvo* od crne svile, *ruvo* od lionske svile, svečana nošnja za udatu ženu, šokačke nošnje koje su se nosile u korizmi, šokačka nošnja u kojoj se *navišćuje*, šokačko *ruvo* za poslove po kući - sve su to imali prilike vidjeti posjetitelji "Divojačkog vašara". Prikazane nošnje iz prve su polovice prošlog stoljeća, a neke su stare i 150 godina.

"Divojački vašar" su uveličali i gosti iz HKUD "Lemeš" iz Lemeša, KUD Hrvata "Bodrog" iz Bačkog Mnoštora, HKPD "Silvije Strahimir Kranjčević" iz Berega, KPZH "Šokadija" Sonta, HKUPD "Dukat" iz Vajske i HKUPD "Matoš" iz Plavne.

NOŠNJA STARA 150 GODINA

U reviji nošnji i natjecanju sudjelovalo 39 djevojaka i žena. Sve one s ponosom su ponijele stare nošnje i *ruva*, koja su u obiteljima hrvatskih Bunjevaca i Šokaca s ponosom i ljubavlju čuvani desetljećima. Prošetale su kroz veliku salu Hrvatskog doma s dostojanstvom i ponosnim držanjem. Koja su *ruva* bila najljepša odlučivali su posjetitelji koji su glasovali za najljepšu bunjevačku i najljepšu šokačku nošnju. Za najljepšu šokačku nošnju izabrana je

nošnja obitelji Djipanov iz Bačkog Monoštora, a nju je sa ponosom na "Divojačkom vašaru" nosila *Anita Đipanov*. - Nošnja koju sam večeras nosila sigurno je stara više od 150 godina. Nošnja se nosila u adventu i u korizmi. Uz to se nose zelene čorape i papuče. Žaketić koji je od gore imamo samo mi u Monoštoru i Šokci u Bregu. Nošnja nije blještava kao one sa šljokicama, već je starinska, kaže *Anita*. Drugo mjesto u kategoriji šokačke nošnje pripalo je *Ljiljani Horvat* iz obitelji Horvat iz Berega, a treće *Marti Gorjanac* iz obitelji Gorjanac takođe iz Berega. Po mišljenju posjetitelja najljepšu bunjevačku nošnju imala je *Marija Maširević* iz Sombora. Njoj je pripalo i specijalno priznanje za najveći broj nošnji prikazanih na reviji. Drugo mjesto u kategoriji bunjevačke nošnje osvojila je *Jelena Pravdić* iz Lemeša, a treća nagrada u kategoriji bunjevačke nošnje pripala je *Ani Vujević Ileš* iz Lemeša. Vlasnice najljepših nošnji nagrađene su umjetničkim slikama. Nagrade im je uručio predsjednik HKUD-a "Vladimir Nazor" *Mata Matarić*.

ŠARENILO ŠOKADIJE

Posebice je bilo zanimljivo vidjeti nošnje Šokaca iz Plavna, Sonte i Vajske koje se razlikuju od šokačkih nošnji iz Berega i Bačkog Monoštora. - Šokačke nošnje su slične, a opet različite. Vremenom je svaki kraj dobio neki poseban štih i vrlo lako se između sebe raspoznaju. Međutim, što gledamo starije nošnje to vidimo da one sve više slične, što svjedoči o zajedničkom podrijetlu, kaže *Zvonko Tadijan*, predsjednik "Šokadije" koja je na "Divojačkom vašaru" predstavila nošnju jedne *divojke* i jedne žene. *Pavle Pejčić* HKUPD "Dukat" iz Vajske također kaže da postoje razlike među šokačkim nošnjama. - Plavna, Vajska i Bođani iako su mjesta jedno pokraj drugog u nošnji ipak ima male razlike: *marama*, *šare*, *prsa*, čipke...to su fineše, ali postoje, kaže *Pejčić* čija je udruga također gostovala na "Divojačkom vašaru". Posjetitelji su imali prigodu vidjeti i nošnju iz Plavne.

Predsjednica Kluba ljubitelja biljaka "Za sreću veću" *Klara Karas Šolaja* poslije uspješno organiziranog "Divojačkog vašara" nije krila zadovoljstvo. - Oko Svetog Vranje su se priređivali

“Divojački vašari” na kojima se znalo da će se cure najlipše obući, i to obično u novo ruvo. Momci su se isto ponavljali. Tu su bili i mladi i stari, a to je bilo vrime kada su se stariji slušali i poštovali. Nadam se da će ovaj obnovljeni “Divojački vašar” prerasti u tradiciju. Ne mora biti kao prije, ali neka se taj naš lipi običaj očuva, kaže *Klara Karas Šolaja*.

Organizatori su u znak zahvale za sudjelovanje na “Divojačkom vašaru” nagradili sve sudionike revije šokačkih i bunjevački nošnji. Nagrađena je i *Miroslava Šijačić*, koja u HKUD-U “Vladimir Nazor”

vodi brugu o nošnjama. Gosti na “Divojačkom vašaru” bili su generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici *Dragan Đurić*, kome je to bio prvi posjet HKUD-u “Vladimir Nazor” i Hrvatskom domu u Somboru, *Snežana Periškić* članica Gradskog vijeća Grada Sombora, *Ivan Karan*, ravnatelj NIU “Hrvatska riječ”, tajnik HNV-a *Željko Paklentinac* i predstavnici udruga čije su članice sudjelovale na reviji nošnji.

Zlata Vasiljević

ZAHVALA I POŠTOVANJE

HKUD „Vladimir Nazor“ i Kljub ljubitelja biljaka „Za sreću veću“ obnovili su „Divojački vašar“. Ove je godine „Divojački vašar“ pratila i revija bunjevačkih i šokačkih ruva. Za to su najzaslužnije predsjednica Kluba ljubitelja biljaka Klara Karas Šolaja i Marija Maširević, koja je sačuvala ruva svoje majke Marije Djurković iz Čonopje i mame Estere Parčetić iz Nenadića. Marija Maširević, rođena Parčetić, dobila je i dvije nagrade na „Divojačkom vašaru“ što je i bilo povodom ovog razgovora.

P: Revija starih ruva bila je prigoda da se vidi šta su nekada nosile naše majke i mame

i da se vidi koliko se ta ruva u obiteljima brižno čuvaju desetljećima. Vi ste nagrađeni za najljepše bunjevačko ruvo a dobili ste i specijalno priznanje za najveći broj prikazanih ruva. Koliko su vas ta priznanja odbradovala?

O: Kada smo se dogovarale oko ovogodišnjeg „Divojačkog vašara“ ideja je bila da osmislimo jednu reviju. Ne znam jesam li baš ja dala ideju ili je možda prevagnulo to što je Klara znala koliko sam sačuvala ruva od svoje mame (jer neka sam poslednjih godina oblačila na prelima). Moja obitelj i ja bili sam iznenađeni tim priznajem, jer bilo je tu mnogo nošnji, mladih i lijepih djevojaka. Ruvo koje je dobilo najviše glasova posjetitelja je ono moje bake Marije Djurković iz Čonoplje iz 1932 godine. Od lionske je svile, na „slipe grane“. Gornji je dio malo smjeliji za bunjevačko ruvo, jer prednji i zadnji gornji dio i rukavi do prstiju su od crne čipke. Dugmad su presvučena srebnim nitima, a kaiš je od svile presvučen čipkom. To svilenom ruvo ima 80 godina, a svila nigdje nije pukla. Šezdesetak godina ga nitko nije obukao. Za „Divojački vaša“ ja sam ovom ruvu dodala i mamine kožne cipele iz 1938 godine. Cipele su u dvije boje i baš su se uklopile u ruvo koje sam nosila. Kao i sve, i ova ruva treba znati nositi, ja sam to nosila s puno ljubavi, zadovoljstva, zahvalnost i poštovanja prema mami, prema roditeljima, odrastanju na salašu, odgoju kojeg smo dobili.

P: Na „Divojačkom vašaru“ prikazali ste čak sedam *ruva*. Nažalost, u mnogim se obiteljima *ruva* nisu čuvala, ali vi ste to blago brižno očuvali.

O: Odrasli smo na salašu na Nenadiću i brat i ja smo radno odgojeni. Tako sam ja još kao mala s mamom iz *šifonjera* iz čiste sobe iznosila *ruva* na zrak. Tu bih izdvojila još jedan za mene važan događaj, a to su svatovi iz 1955. godine, kada se udavala naša susjeda Margita Firanj, udata Gromilović. Ja sam bila njena jedina *enga* i ja sam se za tu priliku *ponovila* haljinicom od roznog tafta s karnerima i roza cvijetom. Tako da sam i ja imala svoje svečano *ruvo* koje sam luftirala. Na „Divojačkom vašaru“ izložila sam tu haljnicu s fotografijom teta Margite i mene u svatovima. Posebno mi je drago što je teta Margita, ta snaša iz 1955. godine, bila na reviji. Kroz suze je rekla da se raduje što je vidjela našu zajedničku fotografiju i haljini u kojoj sam ja bila njena *enga*.

Nažalost u mnogim obiteljima nisu sačuvali *ruva* svojih baka i majki. Ni ja dugo nisam nosila ta mamina *ruva* i prvi put sam jedno od tih *ruva* obukla na prelo 1997. godine. Bilo je to *ruvo* od crne svile. Dugo godina ta su stara *ruva* bila zaboravljena, čak bih rekla da ih je bilo sramota i obući, jer bi slijedio komentar – Mora da se nije *ponovila*. Na reviji na „Divojačkom vašaru“, osim *ruva* koje sam ja nosila, prikazano je i ono od crnog francuskog samta, od presanog somota terakot boje, ono sa srebrnim nitima, crni brokat sa srebrnim nitima, crna svila, teget svila na „plišove grane“, kao i krep satin ruvo. Ja bih se zahvalila manekenkama koje su ih, svaka na svoj način nosile i prikazale sve ono što sam sačuvala od moje mame Estere.

P: U ovom razgovoru moramo s razlogom spomenuti i 1969. godinu kada ste također osvojili prvu nagradu za najljepšu nošnju.

O: To je takođe nošnja moje bake ali one koje je nosila u fokloru. Tu nagradu, prvo mjesto i zahvalnicu, dobila sam na prelu 15. februara 1969. godine. Bila sam tada maturant

i sjećam se tog prela na kome su bili moj braca i mama, a baka Marija, vlasnica nošnje, gledala me je gore s balkona.

P: Zakraj ovog razgovora da se podsjetimo još jednog Vašeg angažmana u HKUD-u „Vladimir Nazor“, a to je rad u knjižnici.

O: Po struci sam diplomirani ekonomist, cijeli radni vijek sam provela u prosvjeti i to u školi koju sam i završila. Posljednjih pet godina rada u školi radila sam i u školskoj knjižnici. U mirovini sam, a kako volim knjigu, sa zadovoljstvom sam prihvatila rad u knjižnici Društva. Veći dio biblioteke sređen je po abecednom redu, jedan dio knjiga unijet je u knjigu inventara. I dalje radimo na tome jer to je obiman posao, ali važan jer Društvo vlasništvo nad knjigama dokazuje jedino knjigom inventara. Nažalost, čita se sve manje, ljudi imaju manje vremena, tehnika je napredovala, ali knjiga je veliko bogatstvo i ona će opstati. Ima čitatelja u knjižnici iako ne puno, ali ih ima, jer je fond bogat.

Zlata Vasiljević

„COLORIT 12.“

Jefimija Topalović na jednoj izložbi u Somboru kaže: "Poznato je da slikajući nesvjesno iznosimo kroz naslikano, stanje svog duha, misli, energiju, ali i hvatamo trenutak i zadržavamo ga još dugo u vremenu sadašnjem. Sve što radimo vlastitim rukama ima posebnu čar."

Slikari "Colorita 12" upravo su pokazali snagu duha, misli i energije.

Evo što o tome kaže maestro lijepe riječi *David Kecman Dako*:

"Susret slikara u okviru Likovne kolonije „Colorit“ jedna je od najznačajnijih manifestacija u okviru programa rada Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva „Vladimir Nazor“ u Somboru. Ove godine pozivu da sudjeluju na 12. Koloritu, u subotu, 1. septembra, odazvalo se dvadesetak slikara svih generacija, Maestro *Sava Stojkov*, *Stipan Kovač*, *Milorad Rađenović*, *Marija Turkalj*, *Jene Višinka*, *Slobodan Veselinović*, *Veroljub Pavić*, *Daniel Malbaša*, *Slobodan Nastasić*, *Ivana Todorović*, *Dušanka Raduka*, *Vesna Varićak*, *Đorđe Kummerkamer* – svi iz Sombora no bilo je i onih iz Subotice: *Andželka Dulić*, *Josip Cvijin*, *Divna Lulić-Jovčić*... kao i onih iz Hrvatske: *Andrija Bošnjak* iz Branjina Vrha i *Milan Šola* iz Osijeka.

Kako je izbor motiva bio u potpunosti prepušten samim umjetnicima, većina se

tijekom jednodnevnog trajanja manifestacije opredijelila za koncept slike koji odražava sva svojstva njihovog likovnog rukopisa po kome su, inače, prepoznatljivi na likovnoj sceni u svom okruženju. Uglavnom preovladavaju pejzažni motivi no nekoliko se sudionika opredijelilo za motive somborskog gradskog miljea, a nije izostala ni apstrakcija. O vrijednosti svake kolonije najuvjerljivije svjedoči umetnički domet slika nastalih tijekom njenog trajanja. U tom pogledu, 12. Kolorit pokazao se umjetničkim susretom dostojnim pažnje kako samih likovnih umjetnika tako i štovatelja slikarstva.

Susret je završen improviziranom prezentacijom 24 djela nastala samo tijekom jednog dana, razgovorom i riječima zahvalnosti organizatora, čelnih ljudi HKUD-a „Vladimir Nazor“ - *Mate Matarića*, predsjednika Društva, i slikara *Janoša Raduke*, inače, pročelnika Likovne Sekcije KUD-a. Čula se i riječ književnika i likovnog kritičara *Davidu Kecmanu Dake*, o smisaonosti ovakvog stvaralačkog susretanja, kao i o zanimljivostima ostvarenja ovogodišnjeg Kolorita."

Završne je riječi *David Kecman* obogatio recitiranjem pjesme *Divne Lulić* iz Subotice.

Predsjednik Društva, *Mata Matarić*, zahvalio je svim sudionicima a ovim im se putem i ja zahvaljujem.

Ovo prijatno druženje, kao i uvijek, završilo se uz ugodno ćaskanje za ručkom koji su pripremili *Eržebet* i *Zvonimir Lukač*, *Antun Kovač* i majstor kotla *Mišo Mračina*.

Janoš Raduka

SUVREMENA KOMEDIJA NA POZORNICI HRVATSKOG DOMA

20. Listopada izvedena je, premijerno, nova predstava dramske sekcije HKUD „Vladimir Nazora“ iz Sombora.

Nova komedija „ZOOM, TRACH, BOOM“ suvremeni je tekst mladog spisatelja *Marka Lončara*, koju je režirala mlada *Lea Jevtić*. Trebalo je proći nekoliko mjeseci rada kako bi predstava bila spremna za prikazivanje. Kako su u međuvremenu neki članovi sekcije prestali s radom na predstavu se čekalo se malo dulje jer je bilo dosta poteškoća oko sastava glumačke ekipe jer su se tražili novi članovi sekcije. Dolaskom *Tatjane Bošnjak* u naše društvo i dramska je sekcija dobila novog člana te je mogla početi s radom na novom tekstu. Po prvi put, radilo se nešto novo, suvremeno, a ne tradicionalni tekstovi koji su vezani za običaje našeg podneblja. Bilo je tu malo poteškoća i nesporazuma između redateljice i glumaca, ali sve to je uspješno rješeno i na premijeri je sve bilo baš onako kako je i trebalo biti.

Ova suvremena komedija daje mogućnost svakom pojedincu da se pokaže i dokaže na sceni i mislim da je svakom glumcu dozvolila istaknuti se ali i uklopiti se u cjelinu te tako u zajedništvu ostvariti što bolju izvedbu.

Svi oni koji su te večeri gledali predstavu, (a bila ih je puna sala), mogli su vidjeti kakve se sve stvari događaju u jednoj novinarskoj redakciji. Od prepotentnog direktora, uposlenika koji se žele domoći mjesta direktora do pojedinca koji želi da se na njega gleda kao ravnopravnog člana redakcije.

Zaplet počinje kad se otkrije da se direktor i jedna uposlenica sastaju što je nekim uposlenicima prilika raskrinkati ga i oteti mu posao. U općoj borbi za vlast u redakciji, svi na kraju prolaze tako što ponešto izgube.

Cijela se predstava gleda u jednom dahu, tako da se kod publike stapaju smjeh i pljesak. Na kraju su glumci dugim pljeskom ispraćeni sa scene što je pravi znak sudionicima da će se ta komedija još dugo igrati, kako u našem „komšiluku“, tako i na drugim pozornicama u inozemstvu.

Svaki je član glumačke ekipe zaslužio poimence biti spomenut: *Miloš Jevtić*, *Antun Kovač*, *Jolika Raič*, *Klara Oberman*, *Tatjana Bošnjak*, *Zvonimir Lukač* i *Lea Jevtić*. Tekst je napisao *Marko Lončar* a režiju je uradila *Lea Jevtić*.

Zvonimir Lukač

KNJIŽEVNA VEČER U HKUD-U „VLADIMIR NAZOR“

Lira naiva

U subotu 10. studenog 2012. u prostorijama Hrvatskog kulturno umjetničkog društva „Vladimir Nazor“, literarna je sekcija društva organizirala promociju desete knjige *Lira naiva*. Knjigu su izdali Katolički institut za povijest i duhovnost „Ivan Antunović“ i Hrvatska čitaonica iz Subotice.

Svoje stihove recitirali su Somborski pjesnici: *Kata Kovač, Marica Mikrut, Marija Bašić, Katarina Firanj i Vinko Janković* i gosti iz Lemeša: *Lucija Knezi i Mariška Pravdić* i iz Čonoplje *Marija Feher*.

Lijep i topao ugođaj dopunili su pjevači Društva pjesmom a dojmljivim slikama slikar amater iz Čonoplje *Josip Žuljević*.

Program je vodila *Katarina Firanj*.

Specijalni dragi gost večeri bio je Somborski pisac i književni kritičar *David Kecman*.

On je s nekoliko lijepih riječi pohvalio cjelokupni program te čitateljima pjesama uputio savjete i podršku za dalji rad. Nakon toga sve je prisutne razveselio recitiranjem svoje pjesme.

Večer je bila topli i spontani spoj pjesme u slici i slike u pjesmi. Nakon programa uslijedilo je poslužjenje što su pripremile domaćice članice sekcije, koje su i osmislile ovu večer.

Katarina Firanj

AUTENTIČNE HRVATSKE UMJETNICE

U okviru Ciklusa hrvatskog filma u Somboru i Subotici prikazan je dogometražni dokumentarni film „Od zrna do slike“ redatelja Branka Ištvančića. Premijera u Somboru bila je 5. listopada u Hrvatskom domu, a u Subotici 7. listopada u Velikoj vječnici Gradske kuće.

Prije Sombora i Subotice film je prikazan u Tavankutu na završnici ovogodišnje slamarske kolonije. Film istražuje kulturu i umjetnički izričaj hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, a fokus je na slamarkama, bačkim narodnim umjetnicama. Film oslikava povezanost njihove svakodnevice i umjetnosti, njihov specifični socijalni i nacionalni položaj. O slamarstvu u filmu govore istaknute slamarke *Ana Milodanović* i *Jozefna Skenderović*,

povjesničar umjetnosti *Bela Duranci*, svećenik *Andrija Kopilović*, publicist *Naco Zelić*, te *Ivo Škrabalo*, hrvatski filmski kritičar, povjesničar, redatelj i autor dokumantranog filma „Slamarke divojke“ o bačkim slamarkama koji je snimljen 1971. godine.

Prije projekcije filma „Od zrna do slike“ u Somboru je prikazan film *Ive Škrabala* „Slamarke divojke“. Tako je publika imala priliku vidjeti po nekima najbolji hrvatski dokumentarni film. Ulomci se iz tog filma mogu vidjeti i u Ištvančićevom dokumentarcu, a sam *Ivo Škrabalo*, inače rodnom Somborac, jedan je od protagonista filma „Od zrna do slike“. - Film je završen koncem prošle godine. Premijera je bila u Zagrebu u veljači na „Zagebdoxu“, Međunarodnom festivalu dokumentarnog filma. Reakcije iz svijeta su

jako dobre. Prvo su me iznenadile reakcije najvećih svjetskih institucija za slamu i stručnjaka koji žele u Tavankutu za dvije godine napraviti Svjetski kongres slame, a to su odlučili nako što su pogledali film. Nakon toga dobio sam pismo od jedne redateljice iz Čikaga, koja bi željela volontirati na jednom mom budućem filmu i koja će najvjerojatnije aplicirati za Fulbrajtovu stipendiju u Americi. Nadam se da će dobrih reakcija i vijesti s nekih novih festivala biti još. Uglavnom film odrađuje svoju misiju, kaže redatelj *Branko Ištvančić*. Na naš upit što ga je motiviralo da snimi film o bačkim slamarkama Ištvančić odgovara da je to prije svega bila želja da napravi nešto za svoj zavičaj.

- Kao što je *Ivo Škrabalo* rekao i on je svoje "Slamarke divojke" radio kao nešto što je osjećao da bi trebao napraviti za svoj zavičaj. Tako i ja imam želju uraditi nešto ovdje i odlučio sam uraditi nešto što je možda najautentičnije i najspecifičnije za ovaj kraj, a to su slamarke. Mislim da je to nešto što možemo smatrati

našom najoriginalnijom kulturnom baštinom. Čak Hrvatska može slamarke i slike od slame svrstati u jednu od svojih najoriginalnijih kulturnih baština, jer najveći svjetski stručnjaci za slamu tvrde na ovako nešto nigdje nisu vidjeli. Mislim da bismo trebali biti ponosni na to i da bismo to trebali sačuvati od zaborava, propadanja i nestajanje, kaže redatelj *Ištvančić*, inače rođen u Tavankutu.

Zlata Vasiljević

Kazališna radionica „Gustl“ gostovala u „Vladimiru Nazoru“

PREDSTAVA O VINU I KULTURI PIJENJA VINA

Kazališna radionica „Gustl“ iz Zagreba gostovala je 17. studenog u Hrvatskom kulturno-umjetničkom društvu „Vladimir Nazor“. Gosti su izveli kazališnu predstavu „Fino Wino“, koja je zapravo predstava o vinima, o vinskim pjesmama, somelijerima, kulturi pijenja vina... Predstava započinje u maniri somelijerskog natjecanja u kojem voditelj najavljuje discipline. Sve je praćeno poezijom, glazbom i kratkim pjesmama koje izvodi i svira muzički pratilac.

U prijelaznom dijelu predstave, koji je i neka vrsta metamorfoze glumaca, voditelj se pretvara u natjecatelja i dovodi predstavu do ekstatičnog kraja. I Voditelja i Natjecatelja igra *Damir Šaban*, a glazbenika *Ivan Koprivčević*. Predstava potiče i na opojnost i razmišljanje o kulturi pijenja vina.

Svojevrsan sudionik u predstavi bili su i posjetitelji, a sala Hrvatskog doma bila je namješтана tako da su stolovi bili kao u kakvoj kavani pa je, shodno tomu, na svakomu stolu bila

boca vina. Posjetitelji su nazdravljali s glumcem *Damirom Šabanom* i poput pravih somelijera pokušali su ocijeniti okus vina. Osim *Damira Šabana* u kazališnoj predstavi angažiran je i *Ivan Koprivčević*, kao autor glazbe, ali i kao pjevač i glazbenik. Dramaturg i redatelj je *Željko Zorica*, a koreografkinja i suradnica za scenski pokret *Natalija Manojlović*. Sam kraj predstave bio je posebice zanimljiv, jer je za prigodu gostovanja u Somboru na završetku otpjevana pjesma „U tom Somboru“, ali u savim drugačijem ritmu od onoga uobičajenog tamburaškog.

Damir Šaban

„Nazorovo“ gostovanje u Požegi

U subotu 22. rujna mnogi Nazorovci, članovi sekcija, užurbano su obavljali svoje obiteljske poslove i posljednje pripreme za put, jer je polazak u Požegu bio zakazan za 13 sati. Za ovaj se posjet dosta pripremalo, smišljao se program...velik je to izazov za naše Društvo u požeškom kazalištu održati cjelovečernji program. No, izazov smo prihvatili i vrijedno radili na uvježbavanju točaka planiranih za nastup tako da je bilo za očekivati da će i publika biti zadovoljna.

Polazak je u dogovoreno vrijeme, većina članova je tu, stvari se pakiraju i sve je spremno za polazak te krećemo prema Republici Hrvatskoj. Na carini obavljamo carinske formalnosti, prelazimo Dunav i dolazimo u Baranju. Putujući kroz živopisne predjele Baranje i Slavonije slušamo pjesme i svatko na svoj način doživljava ove lijepe predjele: vinograde, voćnjake, oranice, šume, brežuljke koji se što dalje odmičemo pretvaraju u planine. Duž lijepog i urednog puta kojim prolazimo nižu se kao niska demana lijepe kućice i mala naselja. Uistinu lijep prizor.

Zaneseni tako krajolikom u laganom dremežu, oko 6 sati stižemo na odredište. Dočekali su nas ljubazni domaćini i iskazali dobrodošlicu, nudeći nas kolačima koje su pripremile vrijedne ruke članica „Vile Velebita“.

„Vila Velebita“

Ličko zavičajno društvo „Vila Velebita“ osnovano je u Požegi 1996. godine s ciljem promicanja kulturno-povijesnog nasljeđa Like i to najvećim dijelom kroz izvorni lički folklor. Osnivanju zajednice Ličana u ovom dijelu Slavonije prethodila je teška poslijeratna situacija u Lici, usporeni trend obnove devastiranih kulturno-povijesnih, obiteljskih, gospodarskih i sakralnih objekata, usporeni povratak raseljenih i posvemašnje teško stanje.

„Shvatili smo da je za promicanje kulturno-povijesnog i glazbenog identiteta Ličana na ovim prostorima nužno imati vlastito folklorno društvo. Tako smo 1998. god. osnivanjem našeg KUD-a *Vila Velebita* pokušali vratiti iz zaborava izvorne ličke napjeve.“

Danas pjevačko društvo broji 12-15 članova ženskog i isto toliko članova muškog dijela zbora, uz pratnju 18-22 člana tamburaškog orkestra glazbene škole u Požegi kojima rukovodi poznati glazbeni pedagog gosp. *Saša Botički*.

Kroz dosadašnje djelovanje LZD „Vila Velebita“ se izborila za zavidan kulturni prostor u Požegi, kroz redovita godišnja predstavljanja u vidu Ličkih večeri, piknika u prirodi, organizaciju brojnih likovnih izložbi i promocije knjiga.

Nastup u kazalištu

Pred prepunim kazalištem program je u 20:00 sati otvorila *Bojana Jozić* - voditeljica programa pozdravljajući nazočne s «Hvaljen Isus i dobra večer!»

Publika je nagrađuje gromkim pljeskom a tako je bilo do kraja programa - publika je cijelu večer bodrila i podržavala izvođače programa uživajući u njihovim točkama.

No krenimo redom:

Bojana upoznaje nazočne s povješću naše udruge, i radom naših sekcija, potsjeća ih na nastup u Somboru s kojim je započela naša suradnja.

Na početku programa nastupa folklorna sekcija sletom Bunjevačkih igara pod stručnim rukovotstvom *Šime Beretića*, zatim slijedi Literama sekcija a svojim se stihovima predstavlja *Antun Kovač*. Stihove *Matice Mikrut* recitira *Klara Oberman*. Slijedi nastup mješovite pjevačke skupine pod ravnateljstvom *Tereze Zujic* s pjesmama *Sinoć* kad je pao mrak i *Kad zasniva tamburica jasn*. Nakon njih predstavile su se članice dramske sekcije skečevima i šalama „*Divani na klupici*“. Predstavljen je i list „*Miroljub*“ nakon čega su uslijedile bunjevačke parovne igre te pjevači recitatori. Folklor završava program *Igrama iz posavine*.

Po završetku programa svi sudionici izlaze na pozornicu a pridruže im se i predsjednik *Matarić* te zajednički pjevaju pjesmu „*Ne dirajte mi ravnicu*“. To je bio uistinu veličanstveni prizor koji je pobudio mnogo emocija u dvorani. Slijedi razmjena darova koje su pripremile dvije udruge. Darove su razmijenili predsjednici dvaju društava

dr. *Josip Fajdić* i ing. *Mata Matarić* najavivši daljnju suradnju. Idući susret planira se u Somboru i to zajednički nastup uz gostovanje u Hrvatskim udrugama u Vojvodini.

Nastavak druženja

Nakon programa u sali je bila sretna i opuštena atmosfera, publika se polako razilazila a izvođači odlaze u svlačionicu da presvuku svoje kostime i pripreme se za večeru i druženje nakon toga.

Druženje se nastavlja u jednom divno uređenom vinskom podrumu. Domaćini su priredili bogato poslužnje - švetski stol s uistinu velikom i maštovitom ponudom. Nakon večere u opuštenoj atmosferi krenule su spontano pjesme a pjevalo se iz srca: slavonske, ličke, bunjavačke, starogradske, *evergreeni*... Pratio ih je mali Somborski orkestar.

Na kraju odlazimo na počinak u hotel ili u privatni smještaj već prema predviđenom rasporedu.

Ujutro nakon doručka idemo na mjesto okupljanja na trg Svetog Trojstva.

Obilazak grada

Požega se nalazi u zapadnoj Slavoniji, u prostranoj Požeškoj kotlini koju okružuje ovalno raspoređeni vijenac starog gorja Psunj, Papuk, Kmdija, Dilj i Požeška Gora. Upravno područje Grada ima (prema popisu iz 2001. godine) 28.201 stanovnika, a osim same Požege obuhvaća i nekoliko okolnih, uglavnom s gradom spojenih prigradskih naselja, te nešto udaljenijih manjih sela. Uže gradsko područje ima 20.943 stanovnika.

Gradonačelnika *Zdravko Ronko* primio nas je u gradskoj vijećnici i poželio nam dobrodošlicu i ugodan boravak u grada. Prema njegovim riječima ova turbulentna vremena županija je dobro podnijela, sačuvala je gospodarstvo, samim tim i zaposlenost. Od gospodarskih djelatnosti imaju: prehrambenu industriju, metalnu (obrada metala), tekstilnu industriju, obradu drveta, proizvodnju građevinskog materijala zatim vinogradarstvo i voćarstvo. Predsjednici udruga *dr. Josip Fajdić* i ing. *Mata Matarić* predstavili su svoje udruge i planove za budućnost, zatim su svi međusobno razmijenili darove - uspomenu na lijep posjet Požeškoj županiji.

Obilazak smo nastavili odlaskom u Crkvu koja je u sklopu Biskupije iako ju nismo vidjeli u punom sjaju jer se renovira. Kasnije smo bili u gradskom muzeju. Kustosica nam je pokazala stalnu postavku i strpljivo objašnjavala eksponate i odgovarala na naša pitanja.

Posjet vinogradu i ručak

Obišavši gradska znamenja krenuli smo put vinograda domaćina *Vlade Bauera* gdje su za nas pripremali ručak. Vinograd gospodina *Bauera* je nadaleko poznat jer se već po ustaljenoj tradiciji u njemu na "Martinje" krsti vino. Na taj dan, kada vinski Biskup obavi krštenje, od mošti postaje vino. Krštenje se obavlja kako i dolikuje ovako jednom važnom činu - uz prisustvo brojnih uglednika i gostiju. Iz ovih krajeva potječu vina poznata u cijelom svijetu. Meni se najviše dopada „Kutjevačka graševina“.

Naši domaćini spremili su nam bogatu trpezu i kapljicu a za ugodnu atmosferu pobrinuli su se mladi tamburaši koji su neumorno svirali sve do našega polaska ispraćajući nas do kapije slavonskim i bunjevačkim bećarcima.

Vraćamo se u grad gdje nas čeka prijevoz, opraštamo se s domaćinima i kako to biva na rastanku ugovaramo novo viđenje i susret u Somboru.

Povratak u Sombor

U Sombor stižemo u večernjim satima pomalo umorni ali zadovoljni.

Ovakvi prijateljski susreti su korisni, oni doprinose proširenju suradnje sticanju novih životnih iskustava. Mi imamo životni okoliš koji je vrlo sličan ali istovremeno i vrlo različit.

Susreti su važni za mlade ljude koji stupaju u život kako bi proširili svoje vidike, upoznali ljude iz drugih krajeva i upoznali njihov način života.

Alojzije Firanj

2. Dani Julija Njikoša

U Osijeku su 27. 10. 2012. godine s početkom programa u 19 sati održani 2. Dani Julija Njikoša. Na početku koncerta pozdrave su uputili *mr. sc. Vera Erl*, predsjednica Šokačke grane Osijek, kao domaćica manifestacije te *dr. sc. Vladimir Šišljagić*, župan Osječko-baranjske županije i *Krešimir Bubalo*, gradonačelnik grada Osijeka. Nakon uvodne riječi i pozdrava uslijedio je koncert *Vere Svobode* uz prateće orkestre STD Pajo Kolarić Osijek i TS Pet tambura, te klavirsku pratnju *Julija Njikoša jr. Vera Svoboda* je pjevala svima poznate pjesme u sjećanje na *Julija Njikoša*, a ugodna je atmosfera u HNK podsjetila mnoge na neka starija vremena i probudila mnoge emocije. Svojim nastupom, program su obogatila i vokalna skupina "Druge" kao i razne skupine Šokačke grane iz Osijeka, koje su kroz pjesmu i glumu dočarale rad i značaj *Julija Njikoša*. Pred kraj programa svim sudionicima i gostima obratila se gospođa *Vesna Njikoš-Pečkaj*, kako bi se u ime obitelji zahvalila svima koji nastavljaju i promiču dijela *Julija Đule Njikoša*, a gospođa *Vera Svoboda* je za kraj posvetila pjesmu *J. Njikošu*. Cjelovečernji program vodila je dramska umjetnica *Vlasta Ramljak*, a koncert je prenosio Radio Osijek. Na poziv udruge Šokačka grana Osijek, koncertu su nazočili predstavnici HKUDA "Vladimir Nazor" predsjednik *Mata Matarić*, *Marija Firanj* i *Bojana Jozić*.

Bojana Jozić

Promocija knjige u Gunji

Prije četiri godine grupa književnih entuzijasta i ljubitelja lijepe pisane riječi, na čelu s neumornim i nepokolebljivim pjesnikom *Ilijom Andrićem*, okupila se oko ideje formiranja književne udruge pisaca i pjesnika u Gunji (Hrvatska).

Udruga pisaca i pjesnika „Tin Ujević“ iz Gunje organizirala je, ovaj put četvrte po redu, Pjesničke susrete 21. srpnja 2012 godine. Ova manifestacija održana je, kao i svaka predhodna, na platou ispred općinske zgrade u Gunji, a u sklopu svečanosti obilježavanja „Dana općine Gunja“. Ovaj, četvrti broj zbornika, pod znakovitim naslovom „Iskre vječnog sjaja“ sadrži uratke trideset i dvoje pjesnika iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije te iz Brčko Distrikta. Iz Vojvodine su zastupljeni *Anita Đipanov*, *Kata Kovač*,

Marica Mikrut, *Katarina Firanj*, *Marija Šeremešić*, *Željko Šeremešić*, *Josip Dumendžić* i *Antun Kovač*.

Program je započeo u 20.00 sati a gosti su bili HKUD „Skakava 06“ iz Skakave (Bosna i Hercegovina) sa svojom koreografijom, HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora (Srbija) s pjevačkom sekcijom i KUD „Graničari“ iz Gunje kao domaćini. Između koreografija i pjesama koje su pjevali Somborci, čitane su pjesme prisutnih pjesnika, zastupljenih u zborniku, a publika je nagrađivala sve sudionike burnim pljeskom.

Glavni urednik ovog zbornika je *Andrić Ilija* a izdavač je Udruga pisaca i pjesnika „Tin Ujević“ – Gunja.

Nakon završetka programa podijeljene su zahvalnice za sudjelovanje na manifestaciji a završeno je sa domjenkom, pjesmom i igrom.

Antun Kovač

KNJIŽEVNA VEČER O BRAĆI EVETOVIĆ

**"Rod bo samo koji si mrtve štuje.
Na pošasti budućnost si snuje..."**

Ovim stihovima Petra Preradovića, Bačka šokačka kasina ovjekovječila je sjećanje na svog župnika Ivana Evetovića, prepozita bačkog, narodnog poslanika Bunjevačko - šokačke stranke i upravitelja biskupskog vlastelinstva, povodom desetogodišnjice njegove smrti, kada mu je postavljena spomen ploča na župni dvor u Baču.

„I mi smo se ovdje danas okupili da se u godini obilježavanja stoljetnih obljetnica hrvatskih velikana u Vojvodini, koji je pokrenuo Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, prisjetimo naša dva velikana: Ante Evetovića Miroljuba i brata mu Ivana, koji je u velikoj mjeri zaslužan da su Hrvati u Baču sačuvali svoju vjeru, kulturu i nacionalni identitet” – pozdravne su riječi predsjednice UG "Tragovi Šokaca" iz Bača, na književnoj večeri koju je ova udruga, u suradnji sa bačkim župnikom vlč. Josipom Štefkovićem organizirala u ponedjeljak, 13. kolovoza. Nakon sv. mise koju je u župnoj crkvi sv. Pavla služio bački župnik, predavanje o braći Evetović održao je mons. Stjepan Beretić, katedralni župnik u Subotici. Kao vrsni poznavatelj života, svećeničkog rada i književnog stvaralaštva braće Evetović, mons. Beretić je o Miroljubu između ostalog naglasio, da je svoje najljepše stihove, eseje, priče i epove Miroljub Evetović ispjevao u Harkanovcima gdje je bio župnik, te da je uz svog rođaka Ivana Antunovića bio prvi Hrvat koji je pisao hrvatskim književnim jezikom.

O Miroljubovom starijem bratu Ivanu, mons. Beretić je istaknuo da je bio vrlo značajna osoba za bački šokački puk. Rođen je 1860. godine u Aljmašu, danas Bacsalmas u Mađarskoj. Kao svećenik službovao je po kalačkoj nadbiskupiji u mjestima u kojima žive Hrvati. Bavio se povješću i prijevodnom književnošću. Prevodio je s francuskog, talijanskog, španjolskog, engleskog i njemačkog jezika. Bio je istaknuti društveni i

narodni radnik među Hrvatima u Bačkoj. Ivan Evetović bio je zastupnik i prepozit u Baču, upravitelj biskupskih dobara, bio je narodni zastupnik u mađarskom parlamentu, a za vrijeme bivše kraljevine bio je zastupnik Bunjevačko-šokačke stranke. Pisao je na mađarskom jeziku u "Ljetopisima županije Bačke". U svomu bogatom svećeničkom radu bio je i kapelan u Bačinu, zatim u Bikiću gdje se u 18. stoljeću propovijedalo samo hrvatski u drugoj polovici 18. stoljeća hrvatski i njemački, a od polovice 19. stoljeća mađarski, hrvatski i njemački. Bio je kapelanom u trojezičnom Kačmaru te kapelan u središnjoj bajske župi u kojoj se propovijedalo mađarski, njemački i hrvatski. Bio je i kapelan u Bajmoku. Upraviteljem bačke župe postao je 1902. godine. Župnik Evetović puno je pisao o Šokcima i to samo o Šokcima u Baču. O njihovim nošnjama, običajima, zanatima, poljodjelcima – o životu običnih ljudi. Napise o svatovskim i božićnim običajima je i objavio. Volio je Šokce i Šokci su voljeli njega. Bio je omiljen u narodu, dobar govornik i propovjednik. Umro je i sahranjen u Baču, 10. kolovoza 1923. godine. Njegov nadgrobni spomenik čuva se u Župnom domu u Baču.

"Zahvaljujući mons. Beretiću, večeras smo puno naučili o našim velikanima koji su ostavili velikog traga u našoj povijesti. Ova je književna večer bila puna emocija, jer govoriti o ovakvim ljudima, posebice o župniku Ivanu ne može se bez emocija. Našu povijest moramo znati i drago mi je da nas još ima kojima je stalo do svoje prošlosti i do ljudi koji su tu prošlost obilježili. Nadam se da ćemo imati prilike još čuti i naučiti o ljudima s naših prostora koji su se borili i zalagali za opstojnost našeg naroda na ovim prostorima kroz stoljeća, a dok imamo ovakvih predavača, govornika i propovjednika kao što je mons. Beretić, sigurno će ovakvih večeri biti još" - kazala je predsjednica UG "Tragovi Šokaca" Stanka Čoban.

Književnoj večeri su uz predstavnike katoličke crkve iz Bača, nazočili predstavnici lokalne samouprave, HNV-a, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, predstavnici UG "Urbani Šokci" iz Sombora, te predstavnici hrvatskih udruga u općini Bač.

Na veliko zadovoljstvo organizatora i bačke publike, uz pjevačku skupinu udruge domaćina, ovu književnu večer svojim izvrsnim nastupom uvećao je i pjevački zbor HKUD-a "Vladimir Nazor" iz Sombora.

Stanka Čoban

PARADA ŠEZEDSETOGODIŠNJAKA

Na inicijativu *Klare Šolaja Karas* i *Pavla Matarića* u prostorijama HKUD-a „Vladimir Nazor“ iz Sombora, organizirano je druženje članova društva rođenih 1952. Članovi (i njihovi bračni drugovi) brojili su ukupno devet jubilaraca. Tu su došli i pročelnici sekcija kao i bliži suradnici tako da se nakupilo oko četrdesetak prisutnih. Druženja nikad dosta i nikad previše. Osim novca, druženja nam najviše nedostaje. Skup je otvorio *Pavle Matarić* a nakon njega je, skoro svaki slavljениk, evocirao jedan zanimljiv događaj iz svoje mladosti. Nekompletirana pjevačka sekcija otpjevala je nekoliko pjesama a svoje sastave su pročitali: *Vesna Čvardić*, *Vinko Janković* i *Antun Kovač*.

Poslje dobrog paprikaša i dobrog vina, kao kec na jedanaest, došao je slavljениk *Paštrović Stipan* s harmonikom te razgalio društvo i natjerao na pjesmu i igru koja je uvijek sastavni dio ovakvih manifestacija. Nadamo se da će ovo postati tradicija pa za iduću godinu neka se spremaju jubilarci, ali nemojte falsifikovati ličnu kartu, svi će doći na red.

Antun Kovač

AKTIVNOSTI UPRAVE IZMEDJU DUŽIONICE I GODIŠNJICE DRUŠTVA:

1. Organizirana 78. Dužionica 29. srpnja 2012. godine.
2. Odobreno gostovanje Zbora u Baču.
3. Organizirano sudjelovanje naših Bandašice i Bandaša na Dužijanci u Subotici
4. Organizirana Likovna kolonija „Colorit 2012“ 01. 09. 2012.
5. Prihvaćena izvješća s „Maratona ladja na Neretvi“ 9. - 12. kolovoza 2012.
6. Predsjednik sudjelovao na oproštajnom domjenku gen. konzulice RH u Subotici, *Ljerke Alajbeg* i konzula *Ante Franjića* te im poklonio dvije slike.
7. Knjižari „Lilas“, odobrena uporaba velike sale za sortiranje udžbenika u periodu 20. 08. - 10. 09. 2012. godine uz nadoknadu.
8. Odobreno sudjelovanje veslača na Dunavskoj regati od Vukovara do Iloka.
9. Nije prihvaćen poziv na „Folklorne susrete“ u Novskoj RH, zbog nedostatka srestava za plaćanje prijevoza.
10. Prihvaćeno tiskanje reklamnih letaka Društva.
11. Odobreno sudjelovanje naših recitatora na natjecanju u Rešetarima RH.
12. Organiziran cjelovečernji koncert članova, folklone dramske i pjevačke sekcije u Požegi, domaćin „Vila Velebita“.
13. Prihvaćeno Izvješće s gostovanja u Požegi.
14. Organizirana „Filmska večer“ 5. listopada s prikazivanjem dva filma o slamarkama.
15. Organiziran tečaj standardnih njemačkih plesova u suradnji sa Udrugom Nijemaca „Gerhard“.
16. Upravni odbor je održao sjednicu 10. listopada i donio sljedeće odluke
 - Usvojena ostavka dosadašnjeg pročelnika folklorne sekcije *Jose Firanja*
 - Imenovanje pročelnika folklorne sekcije *Vinka Jozića*
 - Usvojena ostavka *Emila Antunića* na članstvo u Izvršnom odboru.
 - Imenovanje *Dalibora Beretića* za člana Izvršnog odbora.
 - Prihvaćen program manifestacija do kraja godine
 - Prihvaćenao izvješće s gostovanja u Požegi
 - Prihvaćeno izvješće s „Divojačkog vašara“

ing. Mata Matarić

ČETVORODNEVNI PROGRAM U ZNAKU ZAHVALE

Tradicionalno, lemeška dužijanca je i ove godine trajala četiri dana. Započela je u četvrtak 19. srpnja, svetom ispovijedi za bandaše, bandašice, članove udruge i puk. U petak 20. srpnja, u dvorani mjesne zajednice otvorena je izložba ručnih radova u različitim tehnikama i od različitih materijala. U 19 sati priređeno je predavanje o velikanima hrvatske manjinske zajednice

čije se okrugle obljetnice smrti obilježavaju ove godine. Predavač je bio ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* koji se, između ostalog, osvrnuo i na Lemešane koji nisu „jubilarci“, ali su mnogo pridonijeli hrvatskoj zajednici, kao što su: *Gaja Alaga*, *Mirko Videković*, te braća *Zdenko* i *Ivo Škrabalo*, čija je majka rodom Lemešanka. Nakon ovog ozbiljnog dijela večeri promovirana je knjiga pjesama „Lira naiva 2012“. Stihove pjesnikinja *Mariške Pravdić*, *Ivane Petković* i *Lucije Knezi* čitali su novi bandaši i bandašica kao i *Marija Kovač*. Kako večer ne bi bila samo od riječi pobrinula se *Aleksandra Pletkosić* svirajući i pjevajući teme iz filmova. U subotu 21. srpnja na malom sportskom terenu priređen je kulturno-umjetnički program koji su vodili *Jašo (Ilija Ezgeta)* i *Joso (Kristijan Kovač)*, dva paora, usput „bistreći“ politiku. U programu su sudjelovali gosti iz Mađarske, iz Bacsbokoda (*Bikić*), KUD „Bacsbokod“. Oni su se predstavili njemačkim (švapskim)

plesovima iz tog dijela Mađarske uz pratnju vlastitog pučkog orkestra. Svojim pjesmama ovu je večer uljepšao i zboz „Musica viva“ iz Lemeša. Domaćin, HBKUD „Lemeš“, pokazao je svoje umijeće plesa u kojemu su sudjelovali svi članovi od mališana do veterana. Ispoštovan je i stari običaj da *bačo*, ove godine *Danijel Kanjo*, i *nana*, ove godine *Ivana Petković*, predstave nove bandaše i bandašice. Veliki bandaš i bandašica bili su *Dario Brkić* i *Marta Tošaki*, a mali bandaš i bandašica *Mladen Brkić* i *Kristina Kemenj*.

Zvijezde večeri bile su članice tamburaškog sastava „Garavuše“ iz Kutjeva. Ove su mlade glazbenice lako osvojile srca publike i zagrijale atmosferu najljepšim pjesmama iz svog repertoara. Središnji događaj Dužijance bio je 22. srpnja u nedjelju popodne kada je služena svečana sveta misa zahvalnica u mjesnoj crkvi Rođenja blažene Djevice Marije. Svečanu svetu misu predvodio je župnik iz Tolečke *Arpad Pasztor*, a koncelebrirali su župnik iz Brega *Davor Kovačević*, *Gabor*

Pata iz Bacsbokoda, đakon *Stipan Periškić* i mjesni župnik *Antal Egede*. Misno slavlje uljepšao je dječji crkveni zbor uz pomoć pjevača HBKUD-a „Lemeš“ predvođenih Melindom Batalo. Tijekom svete mise molitvom kod križa zahvalilo se Bogu na urodu i lijepom vremenu u žetvi. Povorka je nastavila put mjesne zajednice, gdje ih je dočekaao pretsjednik MZ *Aleksandar Vidaković*. Novi bandaš i bandašica predali su mu blagoslovljen kruh i krunu. U dvorištu Doma kulture odigralo se „bandašicino kolo“ a iza toga slavlje se nastavilo u velokoj dvorani Doma kulture. Članovi HKPD-a „Silvije Strahimir Kranjčević“ iz Brega priredili su kratak program, a uz večeru i glazbeni sastav „Zlatni zvuci Sombora“ druženje se nastavilo.

Domaćin lemeške dužionice i ove je godine bio HBKUD „Lemeš“ ali je organizator bio Savjet Mjesne zajednice, dok su finansije osigurane iz IPA programa prekogranične suradnje.

Lucia Knezi

MEMORIJAL

Drugu godinu zaredom HBKUD „Lemeš” iz Lemeša (Svetozara Miletića) organizira memorijal povodom godišnjice smrti svog istaknutog člana *Antuna Aladžića*. Ta se manifestacija ove godine održala 28. i 29. listopada u Domu kulture. U petak je bila repriza dječje predstave „Tko je smjestio vuku” u režiji *Kristijana Kovača* a gostovao je i dramski studio kulturnog centra općine Apatin s predstavom *Duška Radovića* „Ženski razgovori” u režiji *Dušana Gladića*.

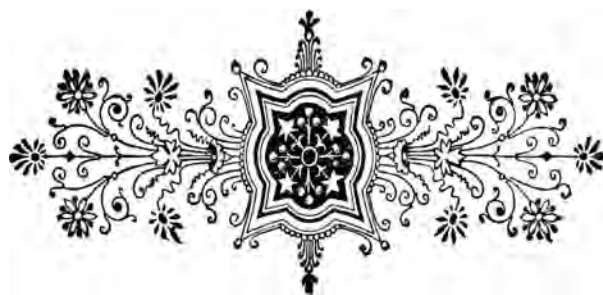
O dječijoj predstavi je već pisano u našem listu ali moramo pohvaliti male glumce koji su odlično odradili ovaj dječji komad. Suvremena obrada klasične pripovijetke „Crvenkapica”. Inspektor Sajla (Marko Barić) i njegova pomoćnica Caca (Antonija Ileš) odlično su vodili istragu o onesvješćenoj baki i čudnim događajima u šumi. Djeca su uživala u glumi svojih drugara na „daskama koje život znače” i nagradili ih glasnim pljeskom.

U subotu na večer u domu kulture bio osvrtna na rad *Antuna Aladžića* kroz fotografiju. Na videobimu su se vrtjele fotografije a o njemu je govorila *Tamara Brkić*, tajnica udruge. Bile su tu fotografije iz starih predstava u koje je Antun uložio mnogo truda, rada i strpljenja izvlačeći sav talenat i umjeće svojih prijatelja. Pružao je svojim sugrađanima izuzetne doživljaje: svojom aktivnošću u dobrovoljnom vatrogasnom društvu sigurnost a u šahovskom klubu znanje.

Usljedila je nova predstava udruge „Veče laži” u režiji *Ilije Ezgete* u izvedbi

glumaca amatera HBKUD-a „Lemeš”. Predstava počinje prizorom koji se odigrava u jednom razredu i prikazuje dječje želje i „što ću biti kad porastem”. Odgovori (želje) su vrlo jednostavni - glumica, pjevačica, političar... Priča se nastavlja prizorom u kavani u kojoj učiteljica u mirovini radi kao konobarica, zarađujući kako bi preživjela. Polako se okupljaju bivši đaci pričajući svoje životne priče. Svako od njih laže o svojim uspjesima. Pero piroman je postao vatrogasac, Katica se dobro udala te ima usputne avanture s viđenijom gospodom sela. Netko je postao sportaš tj. šahist a lažov je postao političar. Najuspješnije su Đula - koja je navodno postala glumica i Josipa, pjevačica. Njih dvije su vidjele svjetla velegrada, upoznale mnoge ličnosti i izgradile karijeru estradnih umjetnica. Simpatične priče su zabavile publiku, dok je *Marija Turčik* u ulozi Đule pokazala sav svoj potencijal na sceni. Tekst su pisali *Anica Dulić*, *Marina Turčik*, *Ivana Petković* i *Ilija Ezgeta*, šminkala ih je *Ljilja Tadić* a scenografiju je postavio *Danijel Kanjo*. Ove dvije večeri su Lemašane otrgli od sive svakodnevice i pružili malo smjeha i razbibrige.

Lucia Knezi

Nagrada

Treći festival kazališnog stvaralaštva 2012 održavao se od 3. studenog do 24. studenog u kino dvorani Centra za kulturu u Belom Manastiru u Republici Hrvatskoj. Direktorica festivala *Daniela Taslidžić Herman* dodijelila je festivalske nagrade dobitnicima.

Među nagrađenima je bio *Kristijan Kovač* iz HBKUD-a „Lemeš” za sporednu mušku ulogu u predstavi „Lažljivo veče”. Ovo nije prva nagrada ovom vrsnom glumcu amateru ali je prva u inozemstvu.

Lucia Knezi

Šokci i baština

U nedjelju je, 11. 11. 2012. u Bačkom Bregu (Beregu) održana manifestacija Šokci i baština pod nazivom "Ala voljim iti u svatove". Domaćin je ovogodišnje manifestacije bilo HKPD "Silvije S. Kranjčević" iz Bačkog Brega čime je društvo upotpunilo proslavu jubileja koje su imali tijekom godine: 15. Šokačko prelo; 15. Mikini dani; 100. obljetnica od rođenja Ante Jakšića i 85. godina djelovanja Kulturno umjetničkog društva u selu (društvo djeluje od osnutka Seljačke sloge 1927. godine pa do danas). Osim domaćina u programu su sudjelovali KUDH "Bodrog" iz Bačkog Monoštora, udruga "Urbani Šokci" iz Sombora, KPZH "Šokadija" iz Sonta, HKUPD "Matoš" iz Plavne, HKPU "Zora" iz Vajske; HKUPD "Dukat" iz Vajske i Bođana i predstavnici „Šokačke grane“ iz Osijeka. Domaćini su se predstavili svatovskim običajem "Košuljare" koji prikazuje dolazak mladine ženske rodbine u svatove. Gosti su se predstavili svatovskim pjesmama a priređena je i revija svečanih narodnih nošnji. Manifestaciji "Šokci i baština" nazočili su: generalni konzul *Dragan Đurić*, konzulica savjetnica *Vesna Njikoš Pečkaj*, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov*, tajnik HNV *Željko Pakledinac*, *Vera Erl* predsjednica Šokačke grane iz Osijeka kao i *Stipan Balatinac* predsjednik Hrvatske manjinske samouprave iz Santova u Mađarskoj.

Tamara Lerić

„DIVANIMO ŠOKAČKI“

Jedno od osnovnih obilježja Šokaca i siguran znak njihova raspoznavanja predstavlja ikavica, šokački divan, koji od mjesta do mjesta ima svoje specifičnosti, a opet zajedničku nit, pjevljivu i nostalgичnu.

Značaj očuvanja ikavice prepoznala su šokačka sela, kako u Hrvatskoj, tako i u Vojvodini, te povodom toga, organiziraju se različite manifestacije koje promoviraju i veličaju ovaj govor. Monoštorski Šokci, „divanu šokački“ kod kuće u obitelji, na ulici, pa i na zvaničnim događajima. Posebice čuvaju ovo blago očitovano u pjesmi i prozi.

Kulturno-umjetničko društvo Hrvata „Bodrog“ iz Bačkog Monoštora, u subotu, 17-og studenog, organiziralo je večer šokačkog divana. Tom prigodom, recitirane su pjesme priznatih pjesnika, kao i pjesnika amatera, koji dočaravaju svakidašnje radosti i jade, te unutarnje nemire, kroz šokačku rič.

U programu su sudjelovali članovi KUDH-a, od djece do seniora, ŽPS „Kraljice Bodroga“, te gosti iz Vajske, Sonta, Bačkog Brega i Sombora.

U sali Doma kulture okupio se veliki broj mještana, kao i gostiju, među kojima su bili i predstavnici Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća, NIU „Hrvatska riječ“, predstavnici lokalne samouprave, te različitih udruga. Ambijent je bio više nego prijatan, a tome su značajno doprinijele kulise koje je oslikao *Stipan Kovač – Malanka*.

Manifestaciju je otvorila *Anita Đipanov*, pjesmom *Željka Šeremešića* „Da divanim“, nakon

koje je prisutne pozdravio i sam autor i predsjednik KUDH-a „Bodrog“, izrazivši radost što se čuva monoštorski divan. Dječja skupina KUDH-a „Bodrog“ pjesmama „Nisam dugo pivala kroz selo“ i „Ajte druge da igramo“, kao i recitirajući pjesme pisane ikavicom, pokazala je da i najmlađi njeguju ovaj dijalekt.

Gosti iz HKUPD „Silvije Strahimir Kranjčević“ Bački Breg, KPZH „Šokadija“ Sonta, te HKUPD „Dukat“ Vajska recitirali su pjesme na svojem dijalektu, predstavivši tako i malo drugačiju ikavicu od monoštorske.

O nazivima starih tradicionalnih jela u Monoštoru govorila je *Marija Šeremešić* iz Udruge „Urbani Šokci“, izmamivši tako osmjehe na brojna lica u publici. Duhovitim skečom *Željka Šeremešića* „Ljubav je račun“, kojega je sam izveo, ukazano je na komične situacije iz svakidašnjeg života koje se mogu dogoditi i u jednoj maloj monoštorskoj obitelji.

Glazbeni dio programa pokrile su „Kraljice Bodroga“, svojim već poznatim numerama, a u još su nekoliko navrata čitane pjesme ili ulomci pjesama, autora *Anite Đipanov*, *Željka Šeremešića*, *Antuna Kovača*, *Ivana Pašića*, *Adama Bešlina* „Nove“, *Stipe Bešlina*...

Zdenka Mitić

ODRŽANO XI. ŠOKAČKO VEČE U SONTI

U subotu, 24. studenog, više od 350 gledatelja i uzvanika, sudeći po burnom pljesku, uživalo je u dvosatnom programu XI. Šokačke večeri, održanom u velikoj sali Doma kulture u Sontini. Na krunskoj manifestaciji Kulturno prosvjetne zajednice Hrvata „Šokadija“ sudjelovali su i gosti, KUU „Prigorec“ iz Zagreba, te folklorci i tamburaši UG „Šokačka grana“ iz Osijeka, a publika je s oduševljenjem pozdravila i pobjednicu natječaja za najljepšu neobjavljenu pjesmu pisanu šokačkom ikavicom, svoju bivšu sumještanku, a danas Somborku, članicu HKUD-a „Vladimir Nazor“ *Maricu Mikrut*. Na samom početku pjevački zbor domaćina i organizatora manifestacije izveo je svečanu pjesmu podunavskih Šokaca „Šokadija“. Prvi pljesak izazvalo je pojavljivanje na sceni *Maje Andrašić*. Ova visprena četrnaestgodišnjakinja, učenica 8. razreda OŠ „Ivan Goran Kovačić“, a članica „Šokadije“, kako sama kaže od kad zna za sebe, debitirala je u ulozi voditeljice. Pokazalo se i vrlo uspješno. Za početak je najavila predsjednika „Šokadije“ *prof. Zvonka Tadijana*, koji je u sebi svojstvenom, opuštenom stilu, pozdravio brojne uzvanike i publiku. „Evo, još jedna godina je prošla, a puno mi je srce kad vidim da su uzvanici u punom broju. Osobito me veseli što je ove večeri sala ispunjena kako već godinama nije bila. Svi znate da je isključivi cilj ove manifestacije očuvanje naše bogate tradicije, kako etnološke, tako i jezične, što sve skupa tvori i čuva naš identitet na ovim prostorima.“ – rekao je, između ostalog, *prof. Tadijan*, pozdravio brojne uzvanike, a potom su sve nazočne pozdravili predsjednik općine Apatin *dr. Živorad Smiljanić* i Generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici *Dragan Đurić*. Kulturno umjetnički program otvorila su djeca domaćina sa splotom šokačkih igara u koreografiji *Ljiljane Šokac*, a potom je nastupila i postava odraslih. Spoj mladosti i iskustva pokazao je na sceni sve čari starinskih plesova i pjevanja Sontine, složenih u vrlo dinamičnu koreografiju *Aljoše Mihaljeva*. Gosti iz zagrebačke općine Sessvetki Kraljevci i iz osječke „Šokačke grane“, na veliko zadovoljstvo publike, pokazali su kako se vesele Prigorci i slavonski Šokci. Ne može se a ne osvrnuti i na nastup tamburaškog sastava „Sončanski biseri“. Pored karakteristične tamburaške

glazbe, pokazali su kako se na tamburama mogu izvoditi i klasična, ali i pop-rock glazba. U odjavi programa voditeljica je čestitala predstojećim imendanima svima Katarinama, zahvalila se publici na velikom odazivu, a domaćini su za uzvanike i sudionike programa priredili druženje uz večeru.

Ivan Andrašić

Na natječaju „Za lipu rič“, petom zaredom, za najljepšu neobjavljenu pjesmu pisanu šokačkom ikavicom, najviše glasova trinaestero članova prosudbenog povjerenstva dobila je pjesma „Džabe snigovi viju“ autorice *Marice Mikrut*, članice HKUD-a „Vladimir Nazor“ iz Sombora. *Marica* je Šokica, rođena i odrasla u Sontini, a radom u struci i udajom postala je Somborka. Stalni je sudionik „Lire naive“ i povremeni Rešetarskih susreta pjesnika dijaspore, a pjesme su joj objavljivane u „Danici“, „Klasju naših ravni“, „Hrvatskoj riječi“, „Miroljubu“ i u većem broju zbornika. Njezina je pjesma „Utisni lik svoj Isuse“ uglazbljena i sudjelovala je na Hosanafestu u Subotici. Piše poglavito na šokačkoj ikavici i tako daje svoj puni doprinos očuvanju ovoga dijalekta. „Rođena sam u Sontini, roditelji su mi Šokci. U obitelji smo uvijek govorili šokačkom ikavicom, pa je divan u meni otkako sam progovorila. Pjesme pišem već dvadesetak godina i to najviše o mojoj Sontini, o mojim Šokcima, o momentima iz bliže ili dalje prošlosti. Jako sam ponosna na ovu nagradu, jer iako sam otišla iz Sontine, Sonta nikada nije otišla iz mene.“ – kaže *Marica Mikrut*.

Pobjednička pjesma:

DŽABE SNIGOVI VIJU

*Uzalud trneš svitlo moji sićanja.
Uzalud mi vraćaš otete snove.
Sad ko da gledam mojega dida Cagu,
koji je imo najlipše u selu konje.
Zima kad dojde i snig zabili,
dida upregne vrance pa sonama
kroz selo nas provoza svud naokolo,
priko čitava dana, sve do upodol
do sv. Ivana...
I onda došla druga vrimena.
Sve je odno vrag.
Prodali vrance, došli dugi „konji“.
Danima je dida Caga sidio pod orim,
najerio bi šešir, da mu ne vidu
žalosne suze trag.
Nije više za te posov, ostario si kažu!
Al njegovi vrance stalno, priko bila
svita na kapiju dolazu.
Taj lipi svit moje mladosti i sad
još tinja u srcu.
Da pokriju staze, džabe snigovi viju.
Džabe dušu vitrovi, što zaborav siju.
O, nebo rodnoga kraja, spušći se
na uzglavlje moje!
Odnesi mi tamo di moje sve počiva,
di još rič materina pribiva,
do klasova žuti, vinograda plavi,
di je svaku džombu, svaki grumen zemlje
dotakla ruka šokca, paora težaka.
Ej, da mi se još jedamput provozat
sonama mojega dida Caga!
Starca, sluge na svete zemlje, čije
siromaštvo i patnje sakrile su bore.
Dida Caga što je virom, očenašom
I frakličom pozdravijo zore!*

Marica Mikrut

TREĆE „VEĆE IKAVICE“

STANIŠIĆ

HKD „Vladimir Nazor“ organizirao je 20. listopada u Stanišiću treće po redu „Veće ikavice“. Predsjednik društva *Ivan Karan* pozdravio je prisutne goste i sudionike stihovima *Petra Preradovića*: „Rodu o jeziku“. Program je vodila *Anita Klinac*. Profesorica *Katarina Čeliković*, menadžerica kulturnih djelatnosti Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata održala je predavanje na temu „Čuvajmo naš lokalni govor – ikavicu“. U programu su sudjelovali: članovi HKPU „Zora“ iz Vajske, HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora, članice KUDH „Bodrog“ iz Monoštora, gošća iz Subotice *Bernardica Ivanković* voditeljka Hrvatske čitaonice. Ravnatelj ZKVH *Tomislav Žigmanov* recitirao je stihove iz svoje knjige „Bunjevački blues.“

U sklopu večeri upriličena je i promocija nakladništva NIU „Hrvatska Riječ“ iz Subotice.

Savo Tadić

TEČAJ NJEMAČKIH PLESOVA U HKUD-U „VLADIMIR NAZOR“

„V. NAZOR“

Udruga Nijemaca „Gerhard“ i Hrvatsko kulturno – umjetničko društvo „Vladimir Nazor“ organizirali su od 5. do 7. listopada u Somboru folklorni seminar tradicionalnih plesova podunavskih Nijemaca. Cilj je ovog projekta sačuvati tradicionalne plesove podunavskih Nijemaca, koji povijesno gledano pripadaju tradiciji ovih prostora, te ih prezentirati kroz postojeća društva. Seminar je pohađalo 45 članova „Nazora“ i KUD-a „Marija Bursać“ iz Velikog Banatskog Sela. Podučavao ih je *Helmut Hajl* iskusni koreograf iz Pečuha.

U Udruzi Nijemaca „Gerhard“ kažu da postoji želja da se tečaj nastavi i iduće godine i da se poslije osnove njemačkih

plesova urade i koreografije. Hoće li se realizirati, ovisi od toga hoće li takav projekt dobiti potrebnu financijsku potporu.

KONZUL ĐURIĆ NA PROŠTENJU U NENADIĆU

NENADIĆ

Proštenje u Nenadiću prvo je događanje u Somboru kojemu je službeno nazočio novi konzul Republike Hrvatske u Subotici *Dragan Đurić*. Svečanosti je nazočila i konzulica savjetnica *Vesna Njikoš-Pečkaj*. Proštenje na Nenadiću slavi se na blagdan Imena Marijina, odnosno prve nedjelje poslije tog crkvenog blagdana. Ove godine proštenje je obilježeno u nedjelju, 16. rujna. U kapeli na Nenadiću svečanu svetu misu služio je župnik *Josip Pekanović*. Misi je prisustvovalo oko tri stotine mještana Nenadića, drugih salaških naselja, Sombora kao i gostiju. Nakon mise, proslave su nastavljene u kućama domaćina koji su za svoje goste priredili svečane ručkove. Bila je to prigoda da konzul Đurić porazgovara s mještanima Nenadića i njihovim gostima.

BICIKLISTIČKA STAZA U NENADIĆU

NENADIĆ

Žitelji salaškog naselja Nenadić u kojem živi velik broj Hrvata – Bunjevaca, dobili su biciklističku stazu. Inicijativu su prije dvije godine podnijeli sami stanovnici Nenedića na zboru građana i to nakon što je na cesti Sombor – Gakovo, koja prolazi kroz Nenadić, u prometnoj nesreći stradalo jedno dijete. Staza je duga 5,2 kilometrai širine 1,6 metara, asfaltirana je, uređene su bankine i sada praktično kroz cijelo salašarsko naselje prolazi biciklistička staza. Investitor su Grad Sombor i Direkcija za izgradnju grada. Ovo je za mještane značajno radi sigurnosti, osobito djece. Sve je više i Somboraca koji koriste ovu biciklističku stazu radi

rekreacije, kaže vijećnik DSHV-a u Skupštini Grada Sombora *Mata Matarić*.

Zlata Vasiljević

PRVA PROMOCIJA „LEKSIKONA PODUNAVSKIH HRVATA“ U BOĐANIMA

BOĐANI

„Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca“ predstavljen je po prvi put u Bođanima u nedjelju, 30. rujna. Promocija održana u župnoj dvorani sv. Ilije proroka okupila je 30-ak mještana, te gostiju iz Vajske, Bača i Plavne. Domaćin predstavljanja bio je zastupnik HKPU „Zora“ i predsjednik MO DSHV-a u Vajskoj *Željko Pakladinac*, koji je ujedno i tajnik HNV-a. On je na samom početku programa pozdravio i posebnog gosta nakadašnjeg dizača utega u klubu „Herkules“ iz Bača *Ivana Jakića Tomaša*, čiji je životopis uvršten u 11. svezak Leksikona.

Suradnik Leksikona, *Zvonimir Pelaić* iz Plavne rekao je kako je ovo važan višegodišnji projekt hrvatske zajednice u Vojvodini i predstavlja kapitalno djelo timskog rada.

O Leksikonu je govorio i vlč. *Josip Štefković*, župnik u Baču i Plavni.

Glavni urednik Leksikona *dr. Slaven Bačić* ukazao je kako je u 11. svesku koji obuhvaća slovo J, na 121 strani obrađeno 125 natuknica – od biljke jablan pa do do novina Južna Ugarska. Natuknice prati 90 ilustracija i 9 uputnica. U izradi ovog sveska sudjelovalo je 43 autora, a u dosadašnjim svescima sudjelovalo je 123 suradnika.

Pjesnik *Josip Dumendžić Meštar* uljepšao je večer svojim pjesmama na ikavici.

Ovom kulturnom događaju u, pomalo zapostavljenim, Bođanima nazočila je i ravnateljica OŠ „Ivo Lola Ribar“ iz Plavne *Svetlana Nedimović*, koja je prva u općini otvorila vrata učenju Hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture u mjesnoj školi.

Zvonimir Pelaić

JEDAN OD NAŠIH.

SLUGA BOŽJI O. GERARD TOMO STANTIĆ, KARMELIĆANIN

2. DIO - Što se to prijelomno dogodilo u izboru životnog poziva o. Gerarda?

Svaki mladi čovjek, nakon završetka osnovne škole u svom kraju i zavičaju, razmišlja koji će životni poziv izabrati, kojim će putem poći. I vi mladi tako razmišljate. Jedan od mladih vaših vršnjaka bio je i mladić Tomica Stantić, budući o. Gerard. Pri završetku osnovne škole u Đurđinu, razmišljao je kojim ću životnim putem poći? Koji životni poziv izabrati? Pošao je u Suboticu gdje je nastavio školovanje u gimnaziji. Učenje, kao i druženje sa svojim vršnjacima i vršnjakinjama bilo je za njega normalna stvar. No, već tada je tinjala u njemu čežnja za višim duhovnim pozivom. Nije on prezirao svjetovni život, mladenačku zabavu i ljepotu mladenaštva. Ali je osjećao da to nije njegov životni poziv. Osjećao je da ga Bog poziva na nešto više, duhovno. Mladi Tomica se našao na jednom velikom križanju putova. Kako je pohađao u subotičkoj katedrali svetu misu, ispovijedao se i pričešćivao, molio je Boga da mu pokaže koji je njegov životni poziv. Što Bog od njega traži? S jedne strane, mladost i mladenačke čari, ljepota zaljublivanja i brak čine mu se lijepim, privlačnim, a u dubini duše osjeća da to nije njegov poziv, njegovo životno poslanje. Još više, usrdnije moli, savjetuje se sa župnikom župe svete Terezije Avilske u Subotici, mons. Matijom Mamužićem. Sluša što mu Bog u dubini duše govori,

sluša što mu župnik savjetuje. Pita svoje roditelje što oni misle. Oni mu kao dobri roditelju savjetuju da izabere onaj životni poziv, koji najbolje osjeća u dubini duše. Daju mu podršku i slobodu izbora. Ponovno sve to u molitvi preispituje i konačno dolazi do odluke: želim biti sveti svećenik. Mladi Tomica daje prostora u svome životnom izboru, da se taj izbor najprije pred Bogom i u njegovom slobodnom izboru „inkubira“ a potom kao čahura pukne i iz čahure izleti konačna životna odluka.

Mladiću, djevojko! Ne doživljavaš li i ti poput našeg mladog Tomice sa Đurđina u svojoj nutrini slična pitanja, kamo ću nakon završetka osnovne škole, koji ću poziv izabrati, kojim životnim putem poći? Obrati se Bogu molitvom da ti pokaže tvoj životni put, tvoje životno zvanje i poslanje. Posavjetuj se sa svojim roditeljima, svojim župnikom, ali i sam moraš donijeti odluku što zapravo ti želiš. Bog ne poziva sve u svećeništvo i redovništvo. Bog poziva u redovita laička zvanja iz kojih se oblikuju osobe, ljudi koji žive u svijetu normalnim životom, uče, rade, uspostavljaju prijateljske, obiteljske, društvene, profesionalne i druge veze. To je stvarnost kojoj je određeno da u Isusu Kristu svatko nađe puninu svoga poziva. Svijet je mjesto i sredstvo kršćanskog

poziva svakog mladića i djevojke da u svijetu proslavi Boga u Kristu Isusu. Stoga je jako važno svima vama mladima da ozbiljno shvatite svoj životni poziv kako uči sv. Pavao: „Neka svatko, braćo, ostane s Bogom u onome stanju u kojem ga je zatekao poziv“ (1Kor 7, 24). Naš mladi Tomica, budući o. Gerard, ozbiljno se suočio s pitanjem koje zvanje izabrati? Molio je, savjetovao se, sam razmišljao i donio konačnu odluku za koju se nikada nije kajao. Pred svakim životnim pozivom treba donijeti vlastitu, slobodnu odluku i prihvatiti rizik životnog poziva. Mladiću, djevojko, ne oklijevaj u odluci svoga zvanja. Smogni hrabrosti, baci se u naručaj Božji i naručaj onog poziva kojega osjećaš u nutrini svoga bića. Vrijeme leti, a ti tapkaš na jednom mjestu i ne mičeš se. Potrebna ti je odlučna volja i cilj kojega želiš ostvariti u životu. Ako ti je teško i ne znaš kako ćeš, pođi u karmelićansku crkvu i moli na grobu o. Gerarda, da ti od Boga isprosi milost odlučne odlučnosti za ono zvanje koje osjećaš u sebi. Ne tuguj, ne oplakuj samoga sebe kao da nisi sposoban izabrati svoj životni put. Bog te poziva, ali ti sam moraš donijeti tu odluku. Naš Tomica sa Đurđina u povezanosti s Bogom donio je svoju slobodnu odluku: biti sveti redovnik i svećenik.

mr. o. Mato Miloš, OCD

Sveti Nikola s narančama, smokvama, pokojim slatkišem i neizbježnom šibom najava je Božiću. Mnogima Božić znači obitelj, dobrotu, mir ali i božićno drveće. Hoće li drveće ove godine biti plastično, odrezano ili pak ono s korjenom vjerojatno će ovisiti o cijeni. No, kakogod bilo potrudite se okтити ga s pažnjom i u veselju. A da bi ukrasi bili ne samo lijepi nego i fini predlažem da napravite ukrase od tijesta. Tijesto se lako oblikuje pa će i manja djeca uživati u izradi ukrasa.

Pećnicu zagrijte na 190 stupnjeva celzijusa.

- 350 g običnog brašna
- 1 žličica sode bikarbone
- 2 žličice đumbira (cimeta ili nekog drugog začina)
- 100 g maslaca narezanog na komadiće
- 175 g šećera
- 1 jaje
- 4 žličice likera ili rakije

Umijesite tijesto, razvaljajte te kalupima izvadite iz tijesta različite oblike. U namašćenoj posudi pecite u pećnici oko 10 minuta. Ne zaboravite pri vrhu napraviti rupicu za vrpцу.

Glazura

- 1 bjelanjak tučen sa 150-200 g šećera

Prohladene kekese premažite glazurom. Kroz rupicu provucite konac ili vrpцу i keksi su spremni za bor.

BOJANKA ZA NAJMLAĐE:

KONTRACEPCIJA označava svako djelovanje kojim se namjerava spriječiti začeće tj. susret muške i ženske jajne stanice. Najčešća kontraceptivna sredstva su:

Prezervativ ili kondom koji koriste muškarci. Sličnu funkciju ima i **dijafragma** koju koriste žene.

Spermicidi i slične želatinozne mase koje koriste žene.

Kontracepcijske pilule Koriste žene i sastoje se od dva hormona. Uporabom ovih pilula kod žena raste rizik od nastanka mnogih bolesti kao što su rak dojke, kardiovaskularna oboljenja, dijabetes i slično.

U **abortivna sredstva**, koja mnogi drže za kontraceptivna sredstva, ubrajaju se najprije široko rasprostranjene spirale (intrauterini uložak) ili pak tzv. „day after“ pilule (pilula za dan poslije).

Pored navedenih umjetnih metoda kontracepcije danas su u svijetu sve rasprostranjenije **metode prirodne regulacije plodnosti**. Na ovaj način se praćenjem prirodnih promjena na tijelu žene može ocjeniti kada je žena u plodnom periodu menstrualnog ciklusa i kada je začeće najviše moguće, ili kada ono nije moguće. Ovim metodama se najviše čuva i zdravlje žene te ne postoji opasnost od nastanka neželjenih komplikacija koje nastaju upotrebom nekih umjetnih kontraceptivnih metoda. U prirodne metode regulacije plodnosti spadaju: dojenje, metod mjerenja bazalne temperature, Bilingsov ovulacijski metod i druge.

LIJEKOV su supstance ili smjese supstanci koje, kada se upotrijebe u određenim količinama i pod određenim uvjetima, služe za *spriječavanje, odstranjivanje, olakšavanje, ublažavanje, liječenje i izlječenje bolesti ili simptoma bolesti i štetnih pojava u čovječjem ili životinjskom organizmu*. Lijek se u organizam može unijeti na više načina, i to:

- **per os (oralno)** – mnogi lijekovi se unose preko usta i gutaju (tablete, kapsule, dražeje, perle, sirupi, rastvori, gelovi i praškovi)
- **sublingvalno** – pod jezik. Ovaj način je koristan kada je potrebno postići brzo delovanje, npr. uporaba nitroglicerina i slično

• **rektalno** – preko anusa. Ovakva primjena je korisna kod bolesnika koji povraćaju, ili nisu u stanju progutati lijek (bebe i jako stari bolesnici)

• **na kožu** – primjenjuju se kada se želi postići lokalni učinak na koži (kreme, masti, gelovi, ljekoviti flasteri, prah u spreju)

• **na nosnu sluznicu** - nazalni sprejevi i kapi

• **preko očiju** – masti i kapi za oči

• **na vaginalnu sluznicu** – lokalno dejstvo (vaginalete)

• **inhaliranjem–udisanjem-** plinovite i raspršene supstance koje trebaju ispoljiti djelovanje u plućima

• **injekciono** (supkutano - pod kožu, intramuskularno - u meso ili mišić, intravensko - u venu, drugi vidovi primjene) – na ovaj način lijek najbrže ispolji svoj učinak, osobito ako je unesen venskim putem te se takva primjena koristi kod naglo nastalih stanja kao što su bolovi, izuzetno povišena temperatura, nagli skok tlaka...

LJEKOVITO BIJE su ljudi koristili tijekom cijelog razvoja čovječanstva i dugo razdoblje je to bio jedini način liječenja. Zahvaljujući drevnim spoznajama o ljekovitosti pojedinih dijelova biljaka – korjena, kore, lista, pupoljaka, cvijeta ili drugih dijelova - čovjek ih je koristio u različitim oblicima: suhe, svježe, u obliku gela, najčešće čaja ili praha, što čini i danas. Vremenom se razvila tradicionalna narodna medicina karakteristična za sve narode, podneblja i civilizacije. Znanja i iskustva o ljekovitosti biljaka prenosila su se s koljena na koljeno. U posljednje vrijeme medicinska znanost sve više uvažava rezultate liječenja ljekovitim biljem.

Ljekovito bilje se koristi i kao sastojak u proizvodnji sintetičkih lijekova, zatim kao osnovna sirovina raznih kozmetičkih preparata- kreme, mirisa, kolonjske vode, toaletnih sapuna, zubnih pasta i drugog, a u prehrambenoj industriji kao začini u mesnim prerađevinama, gotovim jelima i pićima.

Bećarci

*Mili Bože, sve su cure iste,
Opiju me pa me iskoriste.
Opiju me dobrim, crnim vinom,
Pa se svađam i čikom i strinom.
Potučem se, ostanem brez tura,
Tražim pomoć od ti lipi cura.
Ja upitah jednu od ti cura,
Bi l' mi tila okrpati tura.
Na to meni cura odgovara,
Ko te drpa neka te i krpa.
Od sramote zdravo pocrvenim,
Pa se rešim da se što pre ženim.
Da me žena i drpa i krpa,
I da sa njom igram opa-cupa.*

Znate li?

- Naj snažniji mišić ljudskog tijela je jezik.
- Inteligentniji ljudi u kosi imaju više cinka i bakra od onih koje priroda nije obdarila s puno pameti.
- Krava tijekom života, u prosjeku, da 200.000 čaša mlijeka.
- Ljudsko oko trepne 17.000 puta tijekom dana.
- Čovjek napravi oko dva milijuna koraka godišnje.
- Igru »Čovječe ne ljuti se« izmislio je Josef Smith, 1905 godine.
- Kišobran je prvi put upotrijebljen u Kini, u XI. stoljeću p.n.e.
- Brisači za kola izum su jedne žene – Mary Anderson.
- Tomas Edison, znanstvenik koji je izumio električnu žarulju, panično se plašio mraka.
- U kulturi Asteka smatrano je da je avokado tako moćan afrodisijak, da je djevicama bilo strogo zabranjeno da dolaze u bilo kakav kontakt s njim.

Grafiti

- **Da nije sekretarica...**
...neki direktori ne bi u uredu ništa pipnuli.
- **Dobar grah...**
...daleko se čuje.
- **Izgubio sam vjeru u sebe, vjeru u ljubav, vjeru u svijet, jedinu nadu sam našao u igli...**
...sad heklam i super mi je.

- Samo u Crnoj Gori nema znaka...
... "Radovi na putu".

- Punica nezna da igra šah...
...inače ne bi dala kraljicu za konja.

- Šta vrijedi robijašima što imaju brojeve...
...kad ne sudjeluju u izvlačenju.

- Dok nam je predsjednik bio bravar...
...sva su nam vrata bila otvorena.

Vicevi

• Žali se Fata kako Muja ima ljubavnicu a susjeda pita kako je saznala. Fata kaže kako je počela sumnjati kad se Muja počeo jednom mjesečno kupati, a kad je dva puta mjesečno promijenio čarape – tada je bila sigurna.

• Muja ima stereo čarape: Skine jednu i baci je u jedan kut, drugu u drugi a obje se čuju.

• Muja uzima telefon, naziva jedan broj i pita Muja: Jel to drvara? A kad s druge strane žice glas odgovori da nije Muja će bijesno: Pa šta se onda javljaš!?

• Došao Švabo u Bosnu i raspituje se gdje se nalazu najvažniji spomenici u Sarajevu, pa pita na njemačkom, pa na engleskom pa na talijanskom...a Mujo i Suljo ni da beknu. Kad je Švabo otišao, kaže Muja Sulji da će morati učiti neki strani jezik da se ovako ne sramote. Suljo kaže da on neće ići, a Muja ga pita zašto. Suljo će na to: Pa, eto vidiš, ovaj Švabo zna pet jezika pa mu ništa ne vrijedi!

• Otišao Mujo raditi u Rusiju i obeća Sulji, kad se malo snađe i upozna, da će mu javiti pa ako želi može i on doći. Piše Mujo: Radno vrijeme sam mogao birati a ja sam odabro od šest ujutro do šest uvečer, mjesečna plaća mi je takva da bih mogao kupiti jednog slona, ali kad malo bolje razmislim šta će mi slon, dodam još dvi kopejke pa kupim puricu pa se bar najedem.

Uređuje: Antun Kovač

ŠAH

Nakon ljetne pauze 31.10. počela je šahovska sezona u našem društvu. Na prvom susretu dogovoren je plan aktivnosti šahista za razdoblje od **07.11. 2012.** do **24.04.2013.** godine:

- Božićni turnir društva, **07.11. do 19.12.2012.**
- Memorijalni turnir prof. mr. Franja Matarić **23.01. do 20.03.2013.**
- Simultanka za sve članove društva i dodjela nagrada za uspjehe na turnirima **27.03.2013.**

Gostovanja šahista i gostoprimstva šahistima iz okolice prema mogućnostima.

To je ukratko plan rada ovog odjela sportske sekcije.

Ovaj plan rada je jednoglasno prihvaćen od svih šahista kao i od uprave društva.

Šah se igra svake srijede od 19 do 22 sata u šahovskoj prostoriji na katu. Svi zainteresirani mogu nas posjetiti i pridružiti se. Dok ovo čitate božićni turnir je u tijeku. Sudionici su: *Josip Laslo, Šima Raić, Zoran Čota, Mr. Andrija Četković, Đorđe Vujević, Viktor Oršovai, Martin Čuvarđić, Marton Koloman, Branko Malbaša, Šima Beretić, Toma Vuković, Perica Matarić, Josip Smolić, Dario Faber i Pavle Mtarić.* Turnir se igra dvokružno po Bergerovom sistemu uz budni nadzorom sudije turnira *Radomira Kovačića.*

STOLNI TENIS

Svakog petka od 18 do 22 sata u prostorijama društva na raspolaganju su tri stola za ovu dinamičnu igru. Zimsko je razdoblje upravo ono u kojemu stolni tenis dobiva na aktualnosti i oživljava rad sportske sekcije.

Plan za nadolazeće razdoblje izgleda ovako:

- Novogodišnji turnir društva **Decembar**
- Memorijalni turnir Stipan Bakić **Mart 2013.**
- **Od novembra do maja** odigravanje prijateljskih mečeva s ekipama iz bliže i dalje okolice. Pozivamo sve zainteresirane članove za ovaj sport da nam se pridruže ako ne u natjecateljskom onda u rekreativnom dijelu.

LADARI - SALAŠARI SOMBORSKI

Posle kratkih ali žestokih priprema na kanalu pokraj Sombora pomlađena ekipa V. Nazora bila je spremna za nov izazov zvani Neretva 2012.

Ove smo godine prvi put sudjelovali na brzinskim utrkama za startne pozicije na maratonu lađa. Manifestacija se održavala u Opuzenu pod imenom Kup slobodne Dalmacije, na rukavcu Neretve u centru grada. Trka je bila vrlo atraktivna jer se veslala kratka distanca najbrže što se moglo uz mnogobrojnu publiku sa obje strane rijeke i bučno navijanje.

Od 38 ekipa mi smo zauzeli 28. mjesto i osigurali sudjelovanje u maratonu lađa u konkurenciji 33 ladje i start iz drugog reda.

Ovako je to bilo: Subota 11. 08. 2012. godine u 15 sati u centru Metkovića posvemašnja gužva koju su stvorili ladjari iz cijele Hrvatske i nekolicina iz Srbije i Bosne. Trideset osam posada s po 12 članova postrojani u parku ispred hotela pozdravlja se s predsjednikom RH *Ivom Josipovićem.* Prilikom pozdrava s nama rekao je: „Somborci, posebno mi je drago što vas opet vidim. Sretno vam.“. Kratko zagrijevanje lađara, pozdravni govor predsjednika i

organizatora pa himna *Lijepa naša* i start petnaestog maratona. Tristoosamdeset vesala u vodi punom snagom naprijed, trideset osam bubnjara stvara zaglušujuću buku, a 38 paricara bori se za što bolje pozicije lađa. Uzbudljivije nego start forule 1. Salašari Somborski startuju iz drugog reda ovaj put bez potapanja, kreću u avanturu od 22,5 km zvanu maraton. Snaga, izdržljivost i pripreme dolaze do izražaja tijekom utrke. Naša posada mlada, neiskusna, neutrenirana dovoljno, ne izdržava tempo drugih domaćih ekipa i poslje 22,5 km stiže na cilj u Ploče kao 32. ekipa s vremenom od 2 sata 49 minutai 15 sekundi. Maraton je bio teži od prošlogodišnjeg zbog jakog vjetera i valova koji su tijekom cijele utrke zapljuskivali lađe u pramac. Zbog takvih uvjeta, postignuta vremena na ovom maratonu su slabija u prosjeku za 7 do 10 minuta od uobičajenih.

Što kazati nakon maratona: Nadali smo se i obećavali više, a ostvarili ovoliko. Ako plasmanom i nismo zadovoljni s ponašanjem i odgovornošću lađara možemo biti više nego zadovoljni. Dostojno su predstavljali naše društvo, grad kao i salaše Somborske.

Ostale aktivnosti vezane za maraton. Putovali smo privatnim vozilom: *Gašpar Matarić*, *Jozo Parčetić* i *Mato Matarić* bili

su vozači. Za taj put od 1100 km i vožnju tri dana po Metkoviću dobili su od društva po 10 000 dinara. Za boravak od četvrtka do nedjelje ekipi je ostalo još cijelih 20000 dinara od novca koje je društvo izdvojilo za ovu manifestaciju. Dovoljno, zar ne? Smještaj nam je omogućio naš domaćin i paričar gospodin *Ivo Burić* i njegova žena *Anđa* koja nam je svaki dan kuhala dva tri jela plus hladan doručak. Kamp nam je bio na samom ušću Neretve. Lijevo od šatora na 10 metara toplo more a desno dva metra hladna Neretva. Smještaj, ambijent, hrana, zabava - bili su za svaku pohvalu. Lubenica, dinja, smokava u izobilju od jutra do večeri a za sve to veliko hvala gospodinu *Ivi* i *Andji Burić*.

Sudionici na 15 maratonu lađa „Salašari somborski H.KUD Vladimir Nazor: *Gašpar Matarić* - kapiten ekipe, *Bojan Jozić*, *Petar Keresteš*, *Ivan Janković*, *Danijel Mandić*, *Matija Lukić*, *Dalibor Beretić*, *Marko Matarić*, *Jozo Parčetić*, *Ivan Firanj*, *Ana Matarić* bubnjar, *Ivo Burić* paričar, *Mato Matarić* predsjednik društva, *Pavle Matarić* predsjednik sportske sekcije. U znak zahvalnosti domaćinima smo poklonili 2 naša dunavska vesla s ugraviranom posvetom, nešto knjiga iz društva i naravno više brojeva našeg i vašeg *Miroljuba*.

Predsjednik sportske sekcije Pavle Matarić

ZANIMLJIVOSTI SPORTA

Priradio Pavle Matarić

Mnogi zimski sportovi katkad nepravedno zaboravljeni, čekaju svoju priliku svake zime, naročito za trajanja zimskih uvjeta, odnosno za pojave snijega i leda. Navodimo 5 OMILJENIH ZIMSKIH SPORTOVA uz preporuku da se bar u nekima oprobate ove zime:

- **SANJKANJE** Sanjke su čista zimska klasika! I ne morate biti dijete da biste uživali. Osim što će vam koristiti pješaćenje kroz snijeg dok se penjete na brežuljak, pogleda s njega, svjež zraka na kojemu ćete provesti vrijeme i užitak kojemu ćete se prepustiti kad se sjurite saonicama, ova će vam zimska rekreacija pomoći da doslovce izbrišete stres, napunite baterije, dišete čist zrak i osjećate se opušteno i razigrano kao dijete.

- **GRUDANJE** Evo još jednog omiljenog dječjeg sporta! Ukoliko više niste dijete i izgubili ste većinu od djetinje razigranosti, a na poslu vas zovu "mrgud" ova rekreacija vratit će vam veselje u život i osmjeh na lice. A oni kojima ovo ipak

spada u "ekstremne sportove", mogu izabrati i alternativnu opciju te napraviti metu i gađati je prema principu bacanja kugle.

- **KLIZANJE** Iako je najljepše klizanje na zaleđenim jezerima i kanalima, klizite samo na onim provjerenim površinama na kojima je klizanje dopušteno, tj. onima čija je debljina leda dovoljna za klizanje. Ukoliko nemate klizaljke sjetite se kako, ili pak naučite, napraviti džoge. Uživanje na ledu je podjednako veliko.

- **SKIJANJE** Za skijanje je karakteristično da zahtijeva posebnu opremu, uslove na skijalištu te ga stoga upražnjava manji broj ljudi u našim krajevima. Osim toga zahtijeva specifičnu

mišićnu izdržljivost, visoki stupanj koordinacije, dobru ravnotežu i dobro razvijenu fleksibilnost cijelog tijela pa se niti ne preporuča svakomu.

- **PRAVLJENJE SNJEGOVIĆA** - Svaki dalji komentar je suvišan.

UŽIVAJTE

STIPAN BURNADJ

*rođen 1886. godine
u Čonoplji*

TEZA GLUVIĆ

rođena 1894. u Somboru

VJENČANI

1912. godine u Somboru

JOZA BUTKOVIĆ - Tranjin

*rođen 1914. godine
u Sonti*

EVA BUTKOVIĆ - Abelova

rođena MILOŠ - 1919. u Sonti

VJENČANI

1936. godine u Sonti

O zabavi i sreći

- Bez žene ni jedna radost nije potpuna.
- Uzalud ima onaj, koji ne umije uživati.
- Veselo srce, pola zdravlja.
- Pjesma godi i višnjim bogovima.
- Ne veži tugu za srce.
- Dosta je sretan onaj koji je vedar a da nije ni mlad, ni lijep, ni bogat, ni cijenjen.
- Radovat ćeš se večeri ako si prethodno dobro iskoristio dan.
- Sreća nije u stvarima nego u nama.
- Ako ne možeš prijeko prijeći a ti prodi ispod.
- Sreća je nematerijalna i zato je dostupna svima koji je prihvate.

Alojzije Firanj

PREMIJERA DRAMSKE SEKCIJE

SUDIONICI DUŽIONICE

SUDIONICI KOLONIJE

MARATON LAĐA NA NERETVI